

Bakacsi Béla-életútinterjú

Készítette: Csatári Bence

A beszélgetés időpontja: 2016. június 3., Budapest

Csatári Bence:

Bakacsi Bélának, a táncdalfesztiválok egyik legnagyobb reménységének már a születése is kalandos volt. Mesélne erről?

Bakacsi Béla:

1942. február 16-án születtem Újpesten, szüleim elmondása alapján éppen egy légiriadó kellős közepén, amikor mindenkit a ház légoltalmi pincéjébe tereltek. Édesanyám eközben szült meg engem, koraszülött voltam, nyolc hónapra jöttem a világra, amiben talán közrejátszott az is, hogy roppant nagy idegi feszültséggel járt akkoriban az élet. Az orvosok azt mondták, életképtelen vagyok, nem maradok meg, de azért betettek egy inkubátorba, amely viszont két-három percen belül elkezdett füstölni, mert zárlatos volt. Ezt hála Istennek nagyon gyorsan észrevették, és kimentettek onnan, ellenkező esetben megfulladtam volna. Amikor végre hazakerültem a kórházból, a szomszéd házat bombatalálat érte, talán ezzel hozható összefüggésbe, hogy szívzörejűt állapotot kaptam nálam, ami ugyancsak aggodalomra adott okot, emiatt gyerekkoromban eltiltottak a sporttól. Mindezeket túlélve, amikor két éves koromban visszavitt édesanyám a kórházba, a szülést levezető orvos nem hitte el, hogy élek, mert tényleg az volt a meggyőződése, hogy nem vagyok életrevaló.

Csatári Bence:

Nem kevésbé regényszerű szüleinek a története, akinek a sorsát a második világháború és az azt követő szovjet megszállás alapvetően meghatározta. Róluk mit lehet tudni?

Bakacsi Béla:

Édesapám, Bakacsi Pál hentes és mészáros volt, édesanyám – mint akkoriban a nők túlnyomó többsége – háztartásbeli. A bombázások következtében Újpestről beköltöztünk a belvárosba, az V. kerületi Klotild (ma: Stollár Béla) utcába, a Szent István körút közelébe. Apám ekkor már ezen a környéken, a Hold utcai piacon bérelt üzlethelyiséget, de a szovjet megszállás utáni államosítási hullám őt sem kerülte el, az 1948-ban pártállami parancsszóra létrehozott Közért Vállalat alkalmazottja lett élete végéig. Ő egyébként harcolt az oroszok ellen sorkatonaként a második világháborúban, és sokáig azt hittük, hogy odaveszett a keleti fronton, mert egyik katonatársa, aki a sérülése miatt haza tudott jönni ápoltatni magát, azt mondta édesanyámnak, hogy látta édesapámat elesni. Ez hála Istennek csak majdnem volt igaz, mert hadifogolyként apám számos bajtársával együtt tényleg kivégzőosztag előtt állt, de egy váratlan repülőbombázás megzavarta a mészárlást, ami keresztülhúzta az oroszok számításait, így a sors nagy kegyelméből meg tudott szökni és megmenekült. Anya egy éven keresztül abban a hiszemben élt, hogy megözyvegyült, majd mint egy filmben, apám egy éjszaka becsöngetett hozzánk, teljesen megözyülve. Akkorra anyukám talált már magának egy új párt, hiszen úgy tudta, nem él a férje, és akkoriban egy nő sokkal jobban ki volt szolgáltatva egzisztenciálisan, mint manapság, s ezt a kapcsolatot nem akarta megszakítani. Így a nagy örömben azért örömmel is vegegyült, hiszen apám ugyan hazatért, de elváltak a szüleim. Nevelőapám egyébként szintén hentes volt, apám kollégája.

Csatári Bence:

Hogyan alakult a gyerekkora, illetve a tanulmányi előmenetele?

Bakacsi Béla:

A Szemere utcai, kitűnő színvonalú általános iskolába, majd a nem kevésbé patinás Eötvös József Gimnáziumba jártam, emellett pedig a közelben lévő, az ötvenes évek hangulatát jól visszaadó elnevezéssel bíró Zengő Zeneiskola növendéke voltam. Itt hegedülni tanultam, tanárnőm pedig annyira elkötelezett volt a rendszer iránt, hogy vezetéknevét a „kor szellemének” megfelelően Zengő Ibolyára változtatta. Több mint hat évig tanultam, bár nem szerettem, de itt kerültem közelebbi kapcsolatba a zenének különböző hangszeres formáival, a zeneelmélettel. Tanítottak még tangóharmonikát és hawaii gitárt – ami nagyon tetszett –, de sajnos édesanyám a hegedű mellett döntött.

Csatári Bence:

Voltak fellépései gyerekkorában hegedűsként?

Bakacsi Béla:

Hogyne, egyszer még maga Rákosi Mátyás¹ is hallhatta a játékomat, mert egy május 1-i felvonulás alkalmával a zeneiskolánk is ott masírozott a Felvonulási téren a pártvezetők előtt. Úttörőzenekar volt ez a javából, rendes uniformissal, piros nyakkendővel, fehér inggel, Rákosi „elvtárs” pedig integetett nekünk, ahogy az akkoriban szokás volt. Ezenkívül a házunk lakógyűléseinek hangulatát is sikerült időnként feldobnom a hegedűjátékkal.

Csatári Bence:

Volt más hobbija is gyerekként a hegedülés mellett?

Bakacsi Béla:

Igen, a sport mindenkifelett. Borzasztóan szerettem labdarúgó meccsre járni, a kedvenc focistám Kocsis Sándor² volt. Nevelőapám segítségével sokszor sikerült a Népstadionba is jegyet szereznünk, így láttam például a magyar válogatott utolsó mérkőzését, amit még a dicsőséges londoni 6:3-as győzelmünk előtt játszott, Svédországgal 2:2-es döntetlenre végeztünk. Láttam a Szpartak Moszkva 1956 előtti budapesti fellépését is, és az is jól belém ivódott, hogy a közönség mindig fütyült, ha hozzájuk került a labda, hiszen a megszállás miatt mindenki utálta az oroszokat. Igazi csoda volt, hogy talán tizenhárom évesen a Népstadionban „fellépő” brazil Botafogo labdarúgócsapatát is láthattam egy 5:2-t „varázsolni” a Bp. Kinizsi ellen. De nem csak a fociért rajongtam. Olyan szerencsésnek mondhatom magam, hogy még láttam Emil Zatopeket,³ Kovács Józsefnek,⁴ a szovjet csodafutó Vlagyimir Kucnak,⁵ valamint Iglói Mihály⁶ tanítványainak, Iharos Sándornak,⁷

¹ Rákosi Mátyás (1892–1971) hírhedt kommunista politikus, diktátor, a személyi kultusz bevezetője, az 1948 és 1956 közötti időszak névadója. A törvénytelen ségek irányítója, uralma alatt a magyar lakosság körében senki nem érezhette magát biztonságban, mintegy 800 ezer ember ellen indult rendőri eljárás.

² Kocsis Sándor (1929–1979) labdarúgó, az Aranycsapat kiemelkedő csatára. 1999 decemberében a 20. század száz legnagyobb labdarúgója közé sorolta a *World Soccer* magazin.

³ Emil Zatopek (1922–2000) négyszeres olimpiai- és háromszoros Európa-bajnok cseh atléta, hosszútávfutó.

⁴ Kovács József (1926–1987) olimpiai ezüstérmes atléta. Beceneve: „Bütyök”.

⁵ Vlagyimir Kuc (1927–1975) 1956-ban kétszeres olimpiai bajnok szovjet hosszútávfutó.

⁶ Iglói Mihály (1908–1998) atléta, közép- és hosszútávfutó edző. Pályafutása során radikálisan átalakította a közép- és hosszútávfutás módszertanát, melynek segítségével futói 49 világcsúcst és 35 Európa-csúcst értek el.

⁷ Iharos Sándor (1930–1996) magyar közép- és hosszútávfutó, világcsúcstartó atléta. 1955-ben a világ legjobb sportolójának választották.

Rózsavölgyi Istvánnak,⁸ Tábori Lászlónak⁹ és Béres Ernőnek¹⁰ a fantasztikus futásait, világcsúcsait. A sport iránti máig tartó „szerelmem” odáig fajult, hogy az első *Képes Sport* újságot megjelenésétől – 1954-től – nyolc éven keresztül megvettem és később beköttem. Büszkén nézek néha ma is bele. Puskás Öcsi¹¹ és Grosics Gyuszi¹² aláírásával van ellátva, amitől felbecsülhetetlen értékű. De más sportágakat is figyelemmel követtem, ahogy a kortársaim zöme is, így amikor láttam élőben az egyébként a közelünkben lakó Szőke Kató¹³ úszónőt, teljesen odavoltam az élménytől. Ezenkívül Gulyás István¹⁴ örökös bajnok teniszezőnek szedtem labdát a margitszigeti pályán, de emellett én is elkezdtem teniszezni tizenegy-tizenkét évesen. A Bp. Dózsa tenispályán pedig ott volt a margitszigeti szabadtéri mozi és mivel nyáron egész nap ott és a Palán¹⁵ voltunk, este a mozi következett, ahol rácsodálkoztunk az új filmsillagokra: Gina Lollobrigidára,¹⁶ Gerard Philipe,¹⁷ Jean Marais-ra¹⁸ és Brigitte Bardot-ra.¹⁹ Gyönyörű életpályám megengedte, hogy Ginával 2009-ben az Operabálon – ahol felléptem –, személyesen is találkozhattam. Ő volt a sztárvendég.

Csatári Bence:

Az 1956-os forradalmat és szabadságharcot tizennégy évesen élte át, akár csatlakozhatott is volna a fegyveresekhez, hiszen a „pesti srácok” között voltak ennyi idősök is. Milyen emlékei vannak ezekről a magyar történelemben meghatározó történeésekről?

Bakacsi Béla:

Amikor kitört a forradalom, éppen azon az őszön kezdtem a gimnáziumi tanulmányaimat. Igazgatónk, Donászy Ferenc akkor összehívta a tanulókat, és azt mondta, hogy addig itt nem lesz tanítás a továbbiakban, amíg nem mennek haza az orosz katonák. Nem lett igaza, őt pedig eltűntették az Eötvös éléről. Néhány évvel később, 1961-ben egy újpesti gimnázium igazgatóhelyettesévé nevezték ki. Arra is emlékszem, hogy a szovjet megszálláskor a tankok a házunkhoz közeli Honvédelmi Minisztérium miatt egymásba értek, olyan sokan voltak, szinte arrébb kellett fordítani a csövüket, ha ki akartunk menni a házból. A mi házunkon egyébként nagyon sokáig lehetett látni a tankok lövéseinek nyomát. A történeések színhelyeire a barátaimmal mindig egy-két órás késéssel ugyan, de odaértünk. Így

⁸ Rózsavölgyi István (1929–2012) olimpiai bronzérmes atléta. Karrierje során hét világcsúcsot, nyolc Európa-csúcsot és 19 magyar csúcsot futott közép- és hosszútávon.

⁹ Tábori László (1931) világcsúcstartó közép- és hosszútávfutó atléta, olimpiai 4. helyezett. Karrierje során három világcsúcsot állított fel.

¹⁰ Béres Ernő (1928) atléta, középtávfutó, 5000 méteren olimpiai 7. helyezett 1952-ben.

¹¹ Puskás Ferenc (1927–2006) a Nemzet Sportolója címmel kitüntetett olimpiai arany- és világbajnoki ezüstérmes magyar labdarúgó, több klubcsapat (Panathinaikosz, Melbourne) és a magyar válogatott edzője, valamint posztumusz dandártábornok

¹² Grosics Gyula (1928–2014) a Nemzet Sportolója címmel kitüntetett magyar labdarúgó, az Aranycsapat kapusa, 86-szoros magyar válogatott. Beceneve „Fekete párduc” volt, mivel ő vett fel kapusként először fekete mezt a pályán.

¹³ Szőke Katalin (1935) kétszeres olimpiai bajnok úszó. 1992-ig ő volt az egyetlen többszörös olimpiai bajnok magyar úszónő.

¹⁴ Gulyás István (1931–2000) 66-szoros magyar bajnok teniszező, örökös magyar bajnok, a Roland Garros döntőse, amatőr Európa-bajnoki ezüstérmes, sportvezető, edző.

¹⁵ Vagyis a Palatinus strandon. (Cs. B.)

¹⁶ Gina Lollobrigida (1927) Golden Globe-díjas olasz filmszínésznő, fotóművész. Az 1950-es, 1960-as évek világviszonylatban is egyik legnépszerűbb filmsillaga volt. Noha jellemábrázoló képességei vitathatatlanok, számos filmjében elsősorban dekoratív külseje miatt szerepeltették.

¹⁷ Gérard Philipe (1922–1959) francia színész, az 1950-es évek legismertebb európai filmszínésze, rövid pályafutása alatt harmincnégy filmben szerepelt.

¹⁸ Jean Marais (1913–1998) francia színész, rendező, író, festő, szobrász, fazekas-keramikus, kaszkadőr és újtító.

¹⁹ Brigitte Bardot (1934) francia színésznő, énekesnő, állatvédő. Merész szerepei miatt sokan a bűn megtestesítőjének tekintették akkoriban.

láthattuk a nagy sortűz után október 25-én a Kossuth teret, és láttam az elesettek közül is jó néhányat. Az Üllői úti Kilián laktanya és a Corvin köz áldozatai is mély nyomot hagytak bennem, mire pedig megérkeztünk a helyszínre, a halottakat már leöntötték klórral, hogy ne terjesszenek fertőzést. Még olyan emberre is emlékszem, akinek bennégett a lába a csizmájában. Közben a házuk lakói a harcok alatt a pincében húzták meg magukat, kenyérért pedig meglehetősen messzire, az angyalföldi Petneházy utcába kellett mennünk, s ezek a „kirándulások” adtak alkalmat arra, hogy ide-oda elszaladjunk, kenyérrel a hónunk alatt. A forradalom és szabadságharc leverése után pedig a szintén a közelünkben lévő Markó utcai börtön környékén figyelhattunk fel igen erős forgalomra. Nem véletlenül, hiszen ide nemcsak a szabadságharcosokat hurcolták, hanem a hozzátartozóik is látogatták őket. Borzasztóan fájó tapasztalat ebből az időszakból, hogy iskolatársaim mintegy ötven százaléka nem jött vissza az iskolába, mivel szüleikkel együtt elhagyták az országot. Még az is megmaradt bennem, hogy előzőleg a környező házak ablakaiból mindig integetett néhány ismerős arc hazafelé menet, az ő számuk is jelentősen megcsappant, ami nagyon elszomorított.

Csatári Bence:

Merre vezetett az útja 1960-ban, miután letette az érettségi vizsgát?

Bakacsi Béla:

A Képzőművészeti Főiskolára adtam be a jelentkezésemet, mert a zene mellett ebbe az irányba is éreztem magamban tehetséget, de nem vettek fel. Így az Országos Orvosi Műszerkereskedelmi Vállalat felsőfokú képesítést biztosító képzésére kezdtem el járni, ahol még műtéteket is meg kellett tekintenem, aminek annyira nem örültem. Közben egy barátom rövid unszolására elkezdtem tanulni gitározni. Fantasztikus felismerés volt, hogy az első lefogott harmóniák mennyire vonzották belőlem az éneklést! Életem egyik meghatározó élménye volt. A cégnél az egyik kolléganő be is ajánlott egy José Arsemandia nevezetű paraguayi gitáros-énekeshez, aki a hazájában dúló polgárháború elől menekült Magyarországra, de akkor még alig beszélte a nyelvünket. Ő játszotta el nekem először a brazil népdalból merített *Ave Maria no morro* című dalt, ami nagy hatással volt rám. Mester és tanítványa aztán már néhány szám elsajátítása után fellépett közösen, ezekre az alkalmakra kaptam a tanáromtól egy ponchót és egy sombrero-t. A pécsi Nádor Hotel bárjában pedig egyhónapos szerződéssel vettünk részt a műsoros esteken.

Csatári Bence:

Az *Ave Maria* lett aztán az első dal, amellyel nagy nyilvánosság elé lépett, mégpedig a *Ki mit tud?* 1962-ben indult sorozatában.

Bakacsi Béla:

A válogatás már 1961-ben elkezdődött a Magyar Televízió és a Kommunista Ifjúsági Szövetség közös felhívása alapján. A jelentkezésemet azonban nem is én adtam be, hanem a házból a szomszéd néni, aki már előzőleg is kapacitált arra, hogy induljak el ezen a versenyen. Úgy látszik, tetszett neki, amit hallott tőlem, hiszen minden nap gyakoroltam otthon, és ez valószínűleg áthallatszott a falakon. 1961 őszén kezdődtek a selejtezők, majd összesen három szűrőn kellett sikeresen venni az akadályokat ahhoz, hogy az ember a képernyőre kerüljön. Nekem azonban a kerületi után következő budapesti rostán szóltak, hogy nem kell többször jönnöm, legközelebb már a televízióban léphetek fel. A döntőben olyan nagy nevek szerepeltek a zsűriben, mint Várkonyi Zoltán,²⁰ Keres Emil,²¹ Rábai Miklós²² és Petrovics Emil.²³

²⁰ Várkonyi Zoltán (1912–1979) kétszeres Kossuth-díjas magyar színész, filmrendező, színházigazgató, érdemes és kiváló művész.

Csatári Bence:

A döntőről milyen emlékei vannak?

Bakacsi Béla:

A régi Nemzeti Sportszínház melletti Jégszínházban rendezték a döntőt, és olyan nevek léptek ott fel, akik zömükben a későbbiekben tényleg nagy karriert futottak be: Koncz Zsuzsa²⁴ a Gergely Ágival alkotott Gézengúzok elnevezésű formációval adta elő a *Nagymami* című szerzeményt, Hacki Tamás füttyművészetével varázsolta el a közönséget, Angyal János, a később befutott humorista a paródia kategóriáját nyerte meg. A későbbi óriási színművész egyéniséget, a tizenhat éves Kern Andrászt is itt ismerhette meg a közönség, ahogy a vele egykorú bűvészt, Gloviczki Pétert is. Utóbbiból az Egyesült Államokban nagyon híres érebesz lett, ami nyilvánvalóan összefügg a kézügyességével, Hacki Tamás pedig egy hannoveri klinika orr-fül-gégészétének a vezetője lett.

Csatári Bence:

A dalválasztást nem igyekeztek befolyásolni a szervezők? Azért vetődik fel a kérdés, mert ismerve a pártállam egyházellenességét, az *Ave Maria* akár túlzottan klerikálisnak is minősülhetett volna, ami akkoriban nem lett volna túl jó pont az előadónak. Ráadásul még a hatalom által általánosnak hazudott 1963-as amnesztia előtt voltunk.

Bakacsi Béla:

Érdekes módon ez a zeneszám lehetett ezen a vetélkedőn a társadalom felé az a szelep, amit akkor kinyitottak, és emiatt hagyhatták, hadd énekeljem el. Talán az a megfontolás is húzóhatott e mögött, hogy a kommunista vezetők elmondhassák: nálunk sok mindent szabad, ami nem megy szembe a rendszerrel. Emiatt a *Ki mit tud?* során soha senki nem keresett meg azzal, hogy változtassam meg az előadandó számomat.

Csatári Bence:

A fellépők öltözködésébe azonban nagyon direkt módon beleszóltak.

Bakacsi Béla:

Igen, ahogy a Budai Ifjúsági Parkban, úgy a *Ki mit tud?*-okon sem lehetett fellépni akármilyen ruhában, a férfiak számára előírás volt az öltöny, fehér ing és a nyakkendő, ahogy a lányoknak sem lehetett túl rövid a szoknyájuk. Az már felért egy kisebbfajta forradalommal a hatvanas évek elején-közepén, ha valaki fiú léte megnevesztette a haját, de nekem soha nem volt hosszú hajam, nem voltam az a lázongó típus.

Csatári Bence:

Még kislemezt is készítettek önnel a *Ki mit tud?* után.

Bakacsi Béla:

²¹ Keres Emil (1925–2016) Kossuth- és kétszeres Jászai Mari-díjas színművész, érdemes és kiváló művész, színiigazgató.

²² Rábai Miklós (1921–1974) táncművész, néptánc-koreográfus, folklorista; Kossuth-díjas, érdemes művész.

²³ Petrovics Emil (1930–2011) kétszeres Kossuth-díjas és kétszeres Erkel Ferenc-díjas magyar zeneszerző, érdemes és kiváló művész.

²⁴ Koncz Zsuzsa (1946) a három legnépszerűbb beaténekesnő egyike, kísérte az Omega és az Illés is. Az 1962-es *Ki mit tud?*-on Gergely Ágival duettben nyert. Több tucatnyi nagylemeze jelent meg, többek között az Illés, a Metro, a Fonográf, a Tolcsvay Trió és a KFT együttesek kíséretével.

Igen, de nem csak velem, hanem a Gézengúzokkal és Hacki Tamással is, azaz a vetélkedő könnyűzenei győzteseivel vettek fel egy kislemezt. Erre azonban nem az *Ave Mariát* énekelhettem fel, azon egyszerű oknál fogva, mert a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat (MHV) nem sokkal korábban Vico Torriani²⁵ előadásában ezt már egyszer rögzítette, és a rádió le is adta néhányszor, így más számot kellett választanom. Fehérvári Jenő,²⁶ az MHV akkori igazgatója engedélyezte, hogy én válasszak magamnak számot a Rottenbiller utcai stúdiójukban. Mivel akkoriban a Turmix együttesel az óbudai Lajos utcai tánciskolában játszottunk, és a repertoárunkon volt Johnny Tillotson²⁷ *Poetry in Motion* című twist száma, így ez került fel az előadásomban a lemezre, amit a mai napig énekelek különben. A sors furcsa fítoraként az 1962-es, egy szál gitár kíséretében általam előadott *Ave Mariáról* nem maradt fenn audio-, csak DVD-felvétel.

Csatári Bence:

A *Ki mit tud?*-ot mennyire nyerte meg simán?

Bakacsi Béla:

Szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy „szinte sétálva” szereztem meg az első helyet a saját kategóriámban. A végén a győztesek közül is választott egyet a zsűri, aki képviselhette hazánkat az 1962-es helsinki Világifjúsági Találkozón (VIT), és az én lettem az.

Csatári Bence:

Kik voltak még a delegációban?

Bakacsi Béla:

A több mint százfős delegációban szerepelt mások mellett az Állami Népi Együttes, a Tatabánya labdarúgó csapata, amelyben Grosics Gyula, a „fekete párduc” volt a kapus (oda igazolták büntetésből a Budapesti Honvédból, amiért disszidálni akart), illetve a Pécsi Balett. Egy kollégiumban helyeztek el bennünket, ahol emeletes ágyakon aludtunk. Ilosfalvy Róbert világhírű²⁸ operaénekes aludt a mellettem lévő ágyon, felettem pedig Tóth Sándor a Pécsi Balett kitűnő táncosa. Az egész küldöttségnek csodaszép, világoskék egyenruhát szabtak. A ruhákat megkaptuk, így később a sajátunkként hordhattuk. Sajnálom, hogy már nincs meg, valamelyik költözéskor vesztetett el, de az is lehet, hogy valaki kölcsönkönyörögte tőlem, és nem adta vissza. Már nem tudom. A megnyitó ünnepséget az 1952-es helsinki olimpiai stadionban tartották.

Csatári Bence:

Voltak előzetesen vagy a helyszínen tett óvintézkedések a küldöttségben, amiért nem szocialista országban rendezték meg a VIT-et?

Bakacsi Béla:

²⁵ Vico Torriani (1920–1998) svájci-olasz táncdalénekes, színművész, műsorvezető, számos zenés film szereplője.

²⁶ Fehérvári Jenő 1951 és 1965 között volt az MHV igazgatója, leváltása után pedig ugyanott a Gyártási Főosztály vezetője lett nyugdíjazásáig.

²⁷ Johnny Tillotson (1939) amerikai énekes, dalszerző, a hatvanas évek nagy sztárja, legismertebb száma a *Poetry in Motion*.

²⁸ Ilosfalvy Róbert (1927–2009) Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas tenor operaénekes, a Magyar Állami Operaház örökös tagja.

Az utolsó eligazítást indulás előtt Marosán Györgytől²⁹ kaptuk, aki akkoriban Kádár János³⁰ helyettese volt. A mi Gyuri bácsink ordítva tartott kiselőadást a „rothadó kapitalizmusról,” szigorúan megtiltva nekünk, hogy nyugatiakkal barátkozzunk. A társaságban be voltak építve természetesen az „elvtársak”, nagyjából tudtuk, hogy kit hova tehetünk. Jöttek velünk a Belügyminisztériumból is, de ezt akkoriban nem tekintettük különösebb szenzációnak, jóformán magától értetődő volt, hogy vigyáztak ránk, nehogy disszidáljunk, de ezt végül senki nem tette meg. Életem során aztán többször léptem fel nemzetközi porondra küldött magyar művészársaság tagjaként, 1966 őszén például a Szovjetunióban szerepeltem ilyen keretek között opera-, népdal- és táncdalénekesekkel, balett-táncosokkal, és ott is pontosan tudtuk, melyik elvtárs volt kirendelve a felügyeletünkre. Ugyanígy az Országos Rendező Iroda (ORI) ügyelői státuszban lévő munkatársai is gondosan őrködtek felettünk, olyannyira, hogy ezek az ORI-beosztottak éjszaka nem aludtak, hanem egy sámlin ültek a szálloda folyosójának végén, és vigyáztak a szocialista erkölcsre, nehogy átjárkáljunk egymáshoz. Ez ma már szinte hihetetlen, de ilyen viszonyok uralkodtak akkoriban.

Csatári Bence:

A VIT-en is az *Ave Mariát* adta elő?

Bakacsi Béla:

Igen, többek között azt is, de igyekeztem színesíteni a repertoáromat, és azokat a számokat is színpadra vittem, amelyeket újonnan tanultam. Balassa Tamás harmonikás – nem tévesztendő össze a táncdalfesztiválok karmestereként ismert Balassa P. Tamással³¹ – és tánczenekara kísért. Különböző színhelyeken, táncdelutánokon, művelődési házakban, nyitott pagodákban léptünk fel, és élveztük a finnek nagyon magas színvonalú vendégszeretét. Volt, ahol grillpartin szerepeltem, előadás után pedig szaunáztunk egy jót, életünkben először. Furcsa, és a szocialista erkölctől megint csak merőben eltérő volt a finneknek az a természetes szokásuk, hogy meztelenül léptek be a szaunába, mi magyarok pedig igen szégyelljük magunkat ebben a szituációban. A párt helyszínen lévő emberei azonban úgy látszik, nem voltak elég éberek, mert nem tiltották meg nekünk ezt a fajta kikapcsolódást.

Csatári Bence:

A hazaérkezés után aztán kisvártatva megkapta a szaunához járó hidegzuhanyt is.

Bakacsi Béla:

Igen, édesanyán nagyon empatikusan nem mondta meg nekem, hogy már kiutazásom előtt megjött a katonai behívóm, úgy döntött, legyen gondtalan az ottani létem. Ettől azonban

²⁹ Marosán György (1908–1992) szociáldemokrata, majd kommunista politikus, ő irányította a Szociáldemokrata Párt beolvasztását a Magyar Kommunista Pártba. A Kádár-rendszer kiépítésének elején, a megtorlási szakaszban ő volt Kádár János pártvezető első számú helyettese. Kádár Jánossal való összetűzése miatt 1962-ben kiszorult a pártvezetésből.

³⁰ Kádár János (1912–1989) kommunista politikus, az 1956 és 1989 közötti korszak névadója. Már a Rákosi-rendszerben szerepelt a párt felső vezetésében, többek között belügyminiszter, illetve a budapesti pártbizottság első titkára volt. 1951–1954 között életfogytiglani börtönbüntetését töltötte, majd amnesztiával szabadult. Szerepelt 1956-ban Nagy Imre második kormányában, majd a forradalom és szabadságharc leverését magára vállalva behívta a szovjet hadsereget Magyarországra. Legitimációja az 1956-os forradalom ellenforradalommal minősítésén nyugodott.

³¹ Balassa P. Tamás (1922–2010) zeneszerző, karmester, zongoraművész, hangszerelő, több táncdalfesztiválon vezényelt. 1954-től 1959-ig tagja, illetve hangszerelője volt a Magyar Rádió Tánczenekarának, 1959 és 1985 között pedig ugyanitt tanított a tánczenei stúdióban. 1977-től 1982-ig vezetője volt az Országos Szórakoztatózenei Központ Stúdiójának.

még nem lehetett kikerülni az angyalbőrt, alig néhány napot maradtam otthon, és máris mehettem be a laktanyába. Az Újpesten lévő flottilához vonultam be, ahol más zenészek is szolgáltak már. Az volt a szerencsém, hogy a kultúrát felügyelő tiszt, Kovács István százados nagyon megértő és rendes volt velem.

Csatári Bence:

Ön akkor már közismert személyiség volt a *Ki mit tud?*-os győzelme révén. Tudta ezt kamatoztatni a két évig tartó katonaságnál?

Bakacsi Béla:

Már amikor bevonultam, az is egyfajta csodaszámba ment, a közlegényektől a legmagasabb tisztig mindenki azt várta, hogy mikor érkezik a televízióból jól ismert Bakacsi Béla. Ma talán már elképzelhetetlen, de tömeg figyelte az utamat. A laktanyához közel eső Megyeri úti csárdától kezdve nézték az emberek, ahogy belépek a Magyar Néphadsereg épületébe. Mindenki a rangjához méltóan viselkedett velem, a szakaszparancsnokom – egy vidéki suttyó – persze ki nem állt engem. Azt gondolhatta magában, hogy „kerüljön csak a kezem közé, majd adok én neki *Ave Mariát!*”. Ez aztán így is történt. A tisztektől kevésbé, de a másodéves katonáktól rengeteg atrocitás ért. Első este, a tíz órai takarodó után rögtön kezdődött a „kiképzésem”. A szakaszparancsnokom rám ripakodott azzal a felkiáltással, hogy „Bakacsi matróz, rongy, vödör!”, ami azt jelentette, hogy egy zsákszerű anyagból készült felmosóruhával fel kellett mosnom a körletet. Ezt a műveletet kötelező módon úgy kellett végezni, hogy a három méter széles folyosót egy mozdulattal, teljes terpeszben kellett jobbról balra, majd fordítva feltörölni. Nagy erőfeszítésbe került mindent jól felmosni, mert huszonöt-harminc méter hosszú folyosóról volt szó, egy alkalommal pedig még a forró vaskályhának is nekimentem, mert valószínűleg direkt nem szólt a tiszt, hogy vigyázzak a hátam mögött égő szerkezetre. Egy ilyen felmosás után alig tudtam járni, de ő csak röhögött rajtam. Kifejezetten a céltáblája voltam egy éven keresztül a kiképzőmnek, velem futtatta a négyszáz méteres köröket az atlétikai pályán gázálcban, hátizsákkal. A második évem ilyen szempontból már könnyebb volt, hiszen mi lettünk az „öregek”, így elsősorban nem minket céloztak meg a tisztek sem a különböző válogatott, rosszindulatú parancsaikkal.

Csatári Bence:

A többi tiszt is hasonlóan viselkedett önrel szemben?

Bakacsi Béla:

Nem feltétlenül, mert szerettek velem „villogni”. Ha családi rendezvényük volt otthon, például egy születésnap buli, akkor engem hívtak meg, hogy énekeljek nekik. Ugyanez történt az üzemi ünnepeken is, és mivel a laktanyánkhoz közel volt rengeteg újpesti vállalat, így szinte mindennapos vendég voltam egyik vagy másik gyárban, ezekre a helyekre pedig könnyedén elengedtek, hiszen a fellépéseim a laktanya hírnevét öregbítették. Akkoriban ugyanis még számos üzem működött, a Tungsramtól a pamutgyáron keresztül a bőrgyárig, és ezek mindenféle rendezvényeikre szívesen meghívtak a párttitkáraikon vagy a KISZ-titkáraikon keresztül. Így léptem fel egyebek mellett gyárvatáson, nőnapon, Mikulás-ünnepen, névnapon egyaránt. Ezeknek az üzemeknek egyszerű volt a dolga, mert közel voltam hozzájuk, ráadásul nem kellett értem egy fillért sem fizetni. A koncertek után aztán mindig vissza kellett mennem a körletembe, a sok fellépésnek pedig az lett a következménye, hogy amikor hétvégeként a szüleimet szerettem volna meglátogatni és eltávozásra szerettem volna menni, rendszerint azzal utasítottak el, hogy én már úgyis sokat voltam a laktanyán kívül, mivel sokat szerepeltem. Kétéves katonaságom alatt egyetlen egyszer nem engedtek el szabadságra, anyukámmal úgy tudtam csak találkozni, hogy ő jött be hozzám.

Csatári Bence:

A leszerelés után rögtön elindult a profi karrierje? Egyáltalán: hogyan válhatott valaki akkoriban főállású énekesé?

Bakacsi Béla:

1964-es katonaságtól való szabadulásom után rövid ideig még az orvosi műszerekkel foglalkozó vállalatnál dolgoztam, de mellette folyamatosan felléptem. Még 1964-ben megkeresett Mosonyi Emil, a Mosonyi-együttes vezetője – akinek az édesapja világhírű vízimérnök volt (később apja és fia is egymástól függetlenül disszidáltak, a fiú híres pozanos lett, és olyan nagy hírességekkel játszott, mint Benny Goodman)³² – hogy csatlakozzam hozzájuk, én pedig boldogan igent mondtam. Ezzel tulajdonképpen főállású énekes lettem, mert ebből éltem, az ilyenkor szokásos ORI-vizsgát pedig menetközben lettem. A Március 15. téren álló, akkori Duna szálló kerthelyiségében léptünk fel rendszeresen, én pedig énekeltem és gitároztam is. 1965-ben Tihanyban nagyon szép környezetben kaptunk szerződést, és már akkor érdekes volt látni, ahogy az egymástól a hidegháborús politika által elszakított nyugat- és keletnémet rokonok, barátok, ismerősök találkoztak egymással a Balatonnál. Már itt kínálgattak nekem nyugatnémet szerződést, de akkor még nem mentem ki énekelni.

Csatári Bence:

Végül azonban mégsem ezzel az együttesel futott be karriert, hanem önállóan, hiszen szólóénekesként az 1966-os táncdalfesztiválon óriási sikert aratott, közönségdíjas lett. Hogy jött a felkérés az itteni szereplésre?

Bakacsi Béla:

A Mosonyi-együttesel éppen Tihanyban játszottunk, amikor 1965 nyár végén a hotel egyik pincérjével üzent nekem Aldobolyi Nagy György³³ zeneszerző és G. Dénes György³⁴ (Zsüti) szövegíró, hogy szeretnének velem beszélni. Ők akkor már a szakma nagy sztárjainak számítottak, és szinte inkognitóban jöttek el engem megnézni, mert addig nem ismertek. Már javában írták a dalokat az 1966-ban induló táncdalfesztiválra, és megkérdezték, hogy nem lenne-e kedvem az egyiket elénekelni. Ez számomra óriási megtiszteltetés volt, és természetesen rábólintottam. Végül annyiban változott a helyzet, hogy nem Zsüti, hanem Szenes Iván³⁵ írta a *Bizony így van ez szívem* című dal szövegét, amellyel tényleg nagy sikert arattam, mert a legtöbb szavazatot én kaptam a közönségtől.

Csatári Bence:

Hogy dőlt el akkoriban az, hogy ki kinek ír dalokat?

Bakacsi Béla:

Az első, 1966-os évben ez még természetes úton működött, tehát amelyik zeneszerző vagy szövegíró kedvelte egyik vagy másik énekest, illetve úgy gondolta, hogy az adott szerzeménye az illető fazonjához, hangjához passzol, azt megkereste, és megbeszélte vele, hogy ezt vagy azt a dalt neki szánta. De aztán szépen kialakult a rádió és a televízió elvtársai

³² Benny Goodman (1909–1986) legendás amerikai klarinétművész, zenekarvezető, a dzsessz kiemelkedő alkotója. Az ő kérésére írta meg Bartók Béla a *Kontrasztokat*. Nagy társadalmi vitát kavart, amikor színesbőrű zenészeket is alkalmazott együttesében.

³³ Aldobolyi Nagy György (1939) Erkel Ferenc-díjas zeneszerző, szövegíró.

³⁴ G. Dénes György (1915–2001) Kossuth-díjas költő, dalszövegíró, zeneszerző. A szakmában mindenki Zsütiként ismerte. Számtalan magyar filmhez és zenés darabhoz írt dalszövegeket.

³⁵ Szenes Iván (1924–2010) eMeRTon-díjas dalszövegíró, dramaturg, zeneszerző, érdemes művész, Magyarország legtöbbet játszott szerzője.

között, hogy ki az, aki fontos a számukra, és ki az, aki nem, s ezzel karriereket törhettek derékba, vagy éppen fel is emelhettek bizonyos énekeseket. Én az elején bizonyos mértékig még benne lehettem a kiválasztottak körében, hiszen elindulhattam a versenyen, de már ott is érződött, hogy nem én leszek a zsűri kedvence, mert iszonyatos módon lepontoztak, és csak a közönség szimpátiáján és szeretetén múlt, hogy továbbjutottam a döntőbe, mert rám szavaztak a legtöbben. A döntőben ugyancsak kevés pontot kaptam az ítésektől, de a rádió hallgatói és a televízió nézői ezúttal sem hagytak cserben, és újra rám szavaztak a legtöbben, így lettem közönségdíjas. Mintegy hatszázezren voksoltak rám, ami hozzászámítva, hogy ez a tevékenység anyagi áldozattal és fáradsággal is járt, hiszen levelezőlapon kellett egyik vagy másik előadóra szavazni, nagyon nagy sikerként értékelhető.

Csatári Bence:

A következő év már nem hozott ekkora sikert önnek a táncdalfesztiválon. Lehet tudni vagy sejteni ennek az okát?

Bakacsi Béla:

Az első táncdalfesztiválos sikerem után, már 1966 szeptemberében felhívott Aldobolyi Nagy György, hogy megvan az új nóta, hatalmas siker lesz, majd meglátom. El is mentem hozzá, elzongorázta nekem. Ez volt a *Bocsánat, hogy ha kérdem* című dal.

Csatári Bence:

De ezt a dalt nem az ön előadásában, hanem Korda Györgyében³⁶ ismeri ország-világ.

Bakacsi Béla:

Pedig ezt a dalt eredetileg én énekeltem fel a rádióban, amikor zajlottak a táncdalfesztivál előkészületei. Aztán egy huszárvágással behívták Aldobolyi Nagy Györgyöt és engem, hogy elmondják nekünk, nem én fogom énekelni ezt a dalt az 1967-es táncdalfesztiválon. Jellemző a szituációra, hogy Szenes Ivánt nem merték behívatni, mert ő akkor már nagyobb művész volt annál a kommunista kultúrpolitikusok számára, mint akár Aldobolyi Nagy György vagy én. Gyuri édesapja úgy tudom, hogy a Horthy-korszakban katonatiszt volt, ami fekete pontot jelentett számára, ahogy én is hendikeppel indultam, ha szóba került, hogy édesapám maszek hentesként dolgozott. Szóval egyszerűen közölték velünk, hogy letörlik a hangommal készült felvételt, és másnak adják a dalt. Szövegíró barátom annyira ideges lett erre, hogy felpattant, és azt mondta, nem adja a dalt más énekesnek, mire közölték vele, hogy rendben van, de akkor a következő hat évben nem lesz felvétele a rádióban. Engem is megfenyegettek, hogy ha nem egyezem bele ebbe a megalázó helyzetbe, akkor négy évig velem sem készítenek hangzóanyagot.

Csatári Bence:

Kik voltak ebben a „bizottságban”, amely közölte ezt az akkor bizonyára letaglózó hírt önökkel?

Bakacsi Béla:

Úgy emlékszem öten ültek velünk szemben a rádiótól és a televíziótól, természetesen mindannyian döntési helyzetben voltak. Három nevet határozottan tudnék mondani, de nem teszem meg. Van, aki már nem él közülük, és nem akarom, hogy úgy beszéljek róluk, hogy nem tudják magukat megvédeni. Olyan is van azonban ebből a társaságból, aki még él. Vele

³⁶ Korda György (1939) a magyar tánczene egyik legismertebb előadóművésze, emellett mint televíziós pókerközvetítő is sikeres.

valamelyik televíziós műsorban találkoztam is, odajött hozzám mézes-mázos szavakkal, de én nem barátkoztam vele még húsz évvel az úgynevezett rendszerváltozás után sem, mert nem hiszem, hogy ezt kellene tennem. Ha akkor, a Kádár-rendszerben, amikor döntéshozó pozícióban volt, nem segített, sőt, ahol tudott, ártott nekem, akkor most miért kellene vele jóban lennem?

Csatári Bence:

Mi volt az oka annak, hogy ezt a dalt, ami aztán nagy sikert aratott, Bakacsi Béla helyett éppen Korda György tette közismertté?

Bakacsi Béla:

Jóval később egyszer Gyuri elmondta nekem az Astoria Szállóban, ahol akkoriban éppen énekeltem. Nem akarom őt rossz fényben feltüntetni, mert egyáltalán nem ő tehet róla, és igazából nem is rá, hanem a döntéshozókra vet rossz fényt az, hogy lehetősége volt „ezeket a lapokat” meghúzni. Így estem ki a pixisből. Gondolhatja, egy Terta magnóm és egy szál gitárom volt, no meg egy „kis” tehetségem, de ez úgy látszik nem volt elegendő az érvényesüléshez. Én az anyagi hátterem és menedzselésbeli, valamint politikai megbízhatóságom hiányával hozom összefüggésbe azt, hogy nekem nem sikerült a hosszú távú áttörés. A feltevésemet bizonyítja véleményem szerint az, hogy 1962-ben a *Ki mit tud?*-on még nem tudták rólam, ki állhat mögöttem, ha áll mögöttem egyáltalán valaki, ezért hagytak nyerni, és miután kiderült, hogy nem vagyok túlságosan befolyásos, megpróbálták félretenni az útból, hogy másoknak, akik viszont jó kapcsolati és/vagy anyagi tőkével rendelkeznek, helyet biztosítsanak. Erre utal az 1966-os táncdalfesztiválon a zsűrinek az a próbálkozása, hogy – a *Ki mit tud?*-győzelmem ellenére – kiejtsenek. Nagyon kevés pontot adtak nekem, de végül ezt a törekvésüket nem koronázta teljes siker.

Csatári Bence:

A kommunista politikusok viszont a közéletben úton-útfélen azt hangoztatták, hogy nem az anyagi jólét határozza meg az emberek közérzetét, és nem a magántulajdon, hanem a közösség vagyonának gyarapítására kell a hangsúlyt helyezni.

Bakacsi Béla:

Ez a frázisok szintjén működött csak, a közszférában persze ezeket mondogatták, de sokan közülük – tisztelet a kivételeknek – saját zsebükre is dolgoztak, és magas ívben lesajnálták azokat, akiknek nem volt mit a tejbe aprítaniuk. Az én példám is azt bizonyítja, hogy az anyagi erő nagy befolyással bírt, és igenis számított az, kinek mennyi pénze van. Nekem viszont az volt a szerencsém, hogy a Magyar Televízió mindkét „nagy dobásánál”, a *Ki mit tud?* és a táncdalfesztivál indulásánál is jelen lehettem, és igen szépen szerepeltem rajta, ami megalapozta a későbbi életemet.

Csatári Bence:

Az 1967-es táncdalfesztiválon mégis sikerült indulnia, igaz, nem az eredetileg önre szabott számmal.

Bakacsi Béla:

Valóban, Fényes Szabolcs³⁷ írt nekem egy dalt, amelynek *Hajnali járókelő* volt a címe, Szenes Iván szövegével. Úgy vélem, a rádió vezetésnek némi lelkiismeret-furdalása lehetett, mert ezt a kitűnő dalt osztották ki nekem a másik helyett, amit elvettek tőlem, és nem

³⁷ Fényes Szabolcs (1912–1986) a „slágercéh” oszlopos tagja volt, 45 színpadi zenés művet, 131 filmzenét és több mint 700 dalt írt.

titkoltan szerették volna, hogy előkelő helyen végezzen, ami persze elsősorban Fényes Szabolcs felé tett gesztus volt, és nem a személyemnek szólt. A felvétel ragyogóan sikerült, a trombitaszóló pedig igazán szívhez szólóan hangzott Zsoldos Imre³⁸ tolmácsolásában, s az én hangom is illett a dallamhoz, úgyhogy minden adott volt a sikerhez. Valamire azonban senki nem számított a szervezők közül, nevezetesen arra, hogy Zalatnay Sarolta,³⁹ aki közvetlenül előttem szerepelt a harmadik elődöntő utolsó előtti számaként, ekkora, elementáris erejű ovációt kap. Ekkor énekelte az azóta is örökzöld slágernek számító *Nem várok holnapig* című számot az Omega⁴⁰ együttes kíséretében, és mindent elsöprő, óriási tapsvihart kapott, háromszor-négyszer is ráadást kellett adnia. Ebben szerepe lehetett annak is, hogy a beat akkor kezdte bontogatni szárnyait, és borzasztóan nagy hatást tett a társadalom nagy részére, így a helyszínen, az Erkel Színházban lévő közönségre is. Zalatnay Sarolta egyébként megjelenésében is új jelenségnek számított, ő hordott először miniszoknyát az énekesnők közül, és ehhez a számhoz egy különleges, hosszú szárú, aranyszínűre festett csizmát vett fel. A nóta valósággal felrobbantotta az Erkel Színházat, az emberek képletesen szólva véresre tapsolták a tenyerüket.

Csatári Bence:

A vetélytárs ilyen nagyfokú sikere után közvetlenül nem lehetett túl hálás szerep a színpadra menni.

Bakacsi Béla:

Még azt sem tudtam, hogy mikor mehetek a közönség elé! A szervezők Zalatnay száma után szóltak a kulisszák mögött, hogy indulhatok, aztán leintettek, hogy mégsem, mert visszatapsolták az énekesnőt. A ráadás után megint intettek, hogy menjek, majd újra visszarendeltek, és ez párszor még eljátszódott. Nem volt túl jó érzés, nem feltétlenül a konkurencia átütő erejű sikere miatt, hanem azért, mert ezután már ezt a hangulatot nem lehetett fokozni. Főleg nem egy régi típusú táncdallal, amilyen az enyém volt. Elkezdődött a szám a bevezető tizenhat taktussal, majd énekeltem a verzét, és mindenki pihegett a közönség soraiban, fújta a tenyerét, és törölgette a homlokát, mert nagyon meleg volt, főleg Zalatnaynak az enyémhez képest homlokegyenest más stílusú, nagy slágere után, egyszóval senki nem figyelt rám, és ez nagyon rossz érzés volt. A mai napig meggyőződésem, hogy nem az én számom volt gyenge, hanem az időzítése, amellyel a színpadra rendelték. A nótám emiatt úgy megbukott, ahogy a nagykönyvben meg van írva, noha a rádióban ezután is még évekig etalonként mutogatták a szerkesztők egymásnak, annak ellenére, hogy a *Bocsánat, hogy ha kérdem* slágeresebb volt, mint a *Hajnali járókelő*, s emiatt utóbbit nem is igen tették adásba. Fényes Szabolcs is még évekig emlegette, mintegy értetlenkedve, hogy ez a gyönyörű dala miért nem lett sikeres.

Csatári Bence:

A következő, 1968-as táncdalfesztiválon is szerepelt?

Bakacsi Béla:

³⁸ Zsoldos Imre (1919–1985) magyar karmester, trombitás és zeneszerző, autóbalesetben halt meg.

³⁹ Zalatnay Sarolta (1947) a három beatlány egyike, az 1967-es és 1971-es táncdalfesztivál és az akkori jugoszláviai Splitben 1972-ben megrendezett táncdalfesztivál győztese. Készített angol nyelvű nagylemezt is 1973-ban.

⁴⁰ Az Omega a legrégebbi, ma is működő rockegyüttes Magyarországon. 1962-ben alakult a Budapesti Műszaki Egyetem hallgatóiból. Ők álltak legközelebb a nemzetközi világsztár státuszhoz a magyar zenekarok közül és ők adták ki Magyarországon először kihajtható borítójú nagylemezt, valamint CD-t és DVD-t. Több sikeres koncertet adtak 1990 után is a Népstadionban és más nagy nézőszámú helyszínen.

1968-ban és 1969-ben is indultam, de a döntőbe nem jutottam be. 1968-ban az *Amit most nem hiszel*, 1969-ben pedig a *Nekem születtem* című dalt adtam elő. 1970-ben nem is rendezték meg a táncdalfesztivált, 1971-től pedig már Nyugat-Németországban dolgoztam. Ennyi év távlatából úgy ítélem meg, 1967 után a táncdal világa jobban irányított lett, és megbízható, sikeres előadóknak adták a számokat, nem nagyon kísérletezgettek új énekesekkel, legalábbis jó pár évig ez történt. A rádió által indított *Made in Hungary* elnevezésű versenyeken is úgy osztották el a dalokat, hogy a bennfentesek jussanak hozzá a nagy slágerekhez. Ez a fajta személyválogatás azonban nemcsak a táncdalénekesekre, hanem a beat világra is igaz volt, közülük is csak a leginkább támogatottak juthattak nagylemezhez, másokat pedig parkolópályára tettek. A könnyűzene így vált irányítottá, és ilyen módon érvényesült ebben a körben is a „3T”, azaz a tiltás, túrés és támogatás.

Csatári Bence:

A Magyar Rádió könnyűzenei énekesei között azonban önt is számon tartották. Hogyan lehetett bekerülni a rádió tánczenei stúdiójába, ahol az előadók képzésére is nagy hangsúlyt fordítottak?

Bakacsi Béla:

A szó hagyományos értelmében vett felvételi vizsga nem volt, a rádiós szerkesztők, illetve vezetők döntötték el, hogy kik azok, akiket behívnak meghallgatásra, és ha úgy találják, képzik őket. A foglalkozásokért nekünk nem kellett fizetni, igaz, a rádió a saját maga részére nevelte ki a következő énekes generációkat, nem utolsósorban a táncdalfesztiválok sikereinek, illetve persze a rádiófelvételek gyarapításának érdekében. Nekem az első hanganyagom a rádióban csak 1966-ban született meg, ez volt a már említett *Bizony így van ez szívem*. A rádió tánczenei stúdiójában Balassa P. Tamás volt az egyik tanárunk, nagyon sokat lehetett tőle tanulni. A rádió tánczenei stúdiójában hangképzés nem folyt, csak úgynevezett repertoár- és előadásképzés, valamint próbafelvételek zajlottak. Ez mintegy másfél évig tartott, de magát a hangképzést mindenki egyénileg oldotta meg magántanárral, esetleg autodidakta módon gyakorolt.

Csatári Bence:

Önnek is volt magán-énektanára?

Bakacsi Béla:

Már az 1962-es *Ki mit tud?* előtt egy évvel elkezdtem járni Szatmári Margit énektanárnőhöz, aki a szegedi opera kitűnő magánénekes, valamint a szegedi konzervatórium szakfelügyelője volt. A lakása éppen Kodály Zoltáné⁴¹ fölött volt közvetlenül, amelyet akkor még egyszerűen Köröndnek hívtak, hiszen a nagyszerű mester még maga is ott lakott. Fantasztikus zenei alapokat kaptam tőle, neki köszönhetem az első lépéseimet a profi karrier felé, és a mai napig tökéletesen tudom használni és alkalmazni az ő módszereit a gyakorláskor, hiszen egy énekesnek folyamatosan képeznie kell a hangját. Klasszikus zenével foglalkoztunk, a könnyűzenéhez semmi köze nem volt annak, amit ott csináltunk, és leginkább a preklasszikus műveket vettük át, mert azokon lehetett a legtöbbet tanulni, ezek közül pedig ki lehet emelni az olasz dalok műfaját. Többek között táncdalénekes kolléganőmmel, Balázs Boglárkával jártunk hozzá énekórákra, aki később az ország egyik leghíresebb orr-fül-gégésze lett. Egészen 1971-ig, amíg el nem mentem Nyugat-Németországba, tanultam nála, mert nagyon hasznosnak találtam a foglalkozásait, tanítását.

⁴¹ Kodály Zoltán (1882–1967) háromszoros Kossuth-díjas magyar zeneszerző, zenetudós, zeneoktató, népzenekutató, az MTA tagja. A magyar népdalgyűjtés- és feldolgozás atyja Bartók Bélával együtt.

Csatári Bence:

A rádiós képzés, és az ezzel óhatatlanul együtt járó kapcsolatépítés mennyiben segített abban, hogy több rádiófelvétele legyen?

Bakacsi Béla:

Kaptam ugyan jó néhány nótát, amiket felénekeltem, mintegy huszonöt kislemezem is megjelent, de ezek már nem arattak akkora sikert, mint akár az *Ave Maria*, akár a *Bizony így van ez szívem*. Az *Ó, Márta* című dallal futottam még egy kicsit 1967-ben a *Made in Hungary*-n, de nem tudtam megismételni a *Bizony így van ez szívem* sikerét, ahogy a *Halk dobszó* vagy a *Nekem születél* és a *Tegyünk egy utolsó próbát!* sem lett igazi, mindenki által fütyült sláger, nem is játszották túl sokat ezeket a számokat a rádió. Előfordult, hogy más énekesekkel szerepeltem egyazon kislemezen, így kerültem Koncz Zsuzsával vagy Harangozó Terivel⁴² egy korongra. Ez akkoriban bevett szokás volt, semmi különös nem volt abban, hogy egy kétszamos kislemez két oldalán két énekes szerepel. A jugoszláviai Novi Sad-i rádió tánczenekara is meghívott bennünket Koncz Zsuzsával énekelni, ott is készült velünk közös kislemez.

Csatári Bence:

Ezek alapján mégis úgy tűnik, a karrierje folytatódott, és önt számon tartották a táncdalénekesek első vonalában.

Bakacsi Béla:

Több évtized után úgy ítélem meg, nem kaptam meg azt a bizalmat a rádió részéről, amelyre egyébként a kezdeti sikereim alapján rászolgáltam volna, illetve nem adtak olyan szerzeményeket, amellyel a pályafutásom ívét kiteljesíthettem volna. Jelenleg, hetvennégy évesen pedig úgy látom, nem befejezett karrier az enyém, amiről persze legkevésbé én tehetek. Az objektivitás kedvéért el kell mondani, hogy Aldobolyi Nagy György továbbra is mellettem állt, írt is nekem egy-két számot, ezek közé tartozik a *Tegyünk egy utolsó próbát!*, de valahogy mégsem tudtam ezen a pályán a csúcsra jutni. Úgy is le lehetne írni ezt a folyamatot, hogy amilyen mértékben kezdett Korda György karrierje felfelé ívelni, úgy hanyatlott az én csillagom. Ez a tendencia ma már kevésbé érzékelhető, mert ahogy ő, úgy én is leginkább a saját korosztályunknak énekelünk, és talán az is elmondható, hogy ma már nem vagyunk riválisok. Egy a fontos: a közönség szeretete.

Csatári Bence:

A hatvanas évek közepén, amikor beindultak a tehetségkutatók, mennyire volt érzékelhető a féltékenység a régi „öreges” és az új generáció között a tánczenei életben? A Záray–Vámosi házaspár,⁴³ Ákos Stefi,⁴⁴ Kovács Erzszi,⁴⁵ Németh Lehel,⁴⁶ Hollós Ilona⁴⁷ vagy Sárosi Katalin⁴⁸ segítették Önöket az érvényesülésben?

⁴² Harangozó Teri (1943–2015) az 1965-ös táncdalfesztiválon feltűnt táncdalénekesnő, akinek a nevéhez fűződik az első magyar aranylemez a *Minden ember boldog akar lenni* című számot tartalmazó kislemezzel. Állandó szereplője volt a táncdalfesztiváloknak, ahol 1968-ban és 1969-ben 2. helyezést ért el a *Sose fájjon a fejed!* és a *Szeretném bejárni a Földet* című dalokkal. Legnagyobb slágere a *Mindenkinek van egy álma*, amelyet az 1968-as *Made in Hungary* bemutatón adott elő.

⁴³ Záray Márta (1926–2001) eMeRTon-díjas magyar énekesnő. A magyar tánczene egyik jelentős alakja volt, akárcsak férje, Vámosi János (1925–1997), aki vele együtt kapta ezt a kitüntetést.

⁴⁴ Ákos Stefi (1919–2005) Holéczy Ákos dzsessz-zenész felesége, az ő keresztnevét vette fel művésznévként. Már a negyvenes évek elején elindult táncdalénekesi karrierje. A hatvanas években a beatgeneráció feltűnésével visszavonult, és több évtizedig tanította a feltörekvő nemzedékek énekeseit, másik mellett Cserhádi Zsuzsát és Vikidál Gyulát.

⁴⁵ Kovács Erzszi (1928–2014) az ötvenes-hatvanas évek fordulójának legnépszerűbb táncdalénekesese.

Bakacsi Béla:

Úgy érzékelttem, hogy 1966-ban, az első táncdalfesztivál idején még mindenki kedvelte a másikat, semmiféle féltékenykedés nem volt tapasztalható senki részéről. Az új generáció – legalábbis számomra úgy tűnt – spontán módon robbant a köztudatba, nem is akartak minket különösebbképpen befolyásolni. Ezt követően azonban már kezdték „fésülni”, irányítani a társaságot, és meggyőződésem, hogy ez okozta azt is, hogy innentől kezdve már nem ugyanúgy néztünk egymásra, mint korábban. A hatalom képviselői, a zenei szerkesztők próbálták kettéválasztani a beatvonalat a táncdalénekesektől, emiatt a beatesek kezdtek minket furcsán méregetni, mintha mi is az ő ellenségeik lettünk volna, minket pedig egyre inkább az idősebb korosztályú táncdalénekesek között tartottak számon. A rajongótáborok is így alakultak ki: a tinédzserek és a fiatal huszonévesek inkább a beatvonalat támogatták, míg már a harmincas éveikben járók is inkább a tánczenéért lelkesedtek, nem beszélve a náluk idősebbekről. Ez megmutatkozott a koncertek közönségeiben is, nem beszélve a nézők megnyilvánulásairól, hiszen a táncdalosok és a beatesek közös koncertjein ezeket sokszor visszahallottuk, de az is előfordult, hogy a táncdalénekesek részénél a tizenévesek kivonultak a teremből, és csak akkor jöttek vissza, amikor kedvenceik léptek fel.

Csatári Bence:

A beatezenészek egész sor sztorit mesélnek arról, hogy mennyire furcsa volt nekik a táncdalénekeseket kísérni. Önt is kísérték beategyüttesek?

Bakacsi Béla:

Persze, az Atlantis,⁴⁹ az Echo⁵⁰ és a Sirius⁵¹ együttesekkel rendszeresen jártunk koncertezni, utóbbiakkal Lengyelországban léptünk fel, így mi is megismertük a könnyűzenei életnek ezt az oldalát. Ők valóban jogosan éltek meg úgy, hogy nyakukba varrták a táncdalénekeseket, hiszen nem voltunk azonos zenei világban, ez már akkor világosan látszott. Viszont érdekes módon a két zenei stílus közelített egymáshoz ezeken az alkalmakon, a beatesek pedig bizonyos mértékig kénytelenek voltak igazodni hozzánk. Az ORI-műsorokat viszont eleve úgy állították össze, hogy a táncdalénekesek álltak elől a színpadon, és a beatezenészek hátul kísérték őket. Ez minden bizonnyal frusztrálta vagy egyenesen sértette őket, hiszen ők is ambicionálták az önálló szereplést, nem beszélve arról, hogy a hatvanas

⁴⁶ Németh Lehel (1932–2005) a hatvanas évek első felének kiemelkedő táncdalénekes, sokak szerint az első nyugati típusú sztár Magyarországon. 1957-ben már a Magyar Televízió szilveszteri adásában énekelt. A kommunista sajtó üzleti vállalkozásai miatt 1963-tól kikezdte, ezért röviddel ezután emigrált, ami miatt minden slágerét betiltották, illetve mással énekellették el.

⁴⁷ Hollós Ilona (1920–1993) A negyvenes években kezdődött, de táncdalénekesként a hatvanas évek végétől megszakadt a karrierje. A Magyar Rádió befolyásos zeneszerzőjének, Bágya Andrásnak a felesége volt.

⁴⁸ Sárosi Katalin (1930–2000) a Napsugár nevű énektrioiban kezdte pályafutását, majd 1958-tól a Budapest Kávéházban énekelt. Első rádiófelvételét 1959-ben sugározták, majd a hatvanas évek első felében a Magyar Rádió legfoglalkoztatottabb énekesnője lett. A magyar Caterina Valenteként emlegették. Karrierjét egyengette férje, Zsoldos Imre, a Stúdió 11 egyik vezetője.

⁴⁹ Az Atlantis együttest Sankó László alapította 1963-ban, innen eredeti nevük, a Sankó, amit Devilsre változtattak, de ezt pedig az ORI kérésére kellett megváltoztatniuk, így lettek Atlantis. Számos kislemezük jelent meg, kísérték Bakacsi Bélán kívül Zalatnay Saroltát, Horváth Vilmost, Bencze Mártát és Dékány Saroltát is. A zenekarban gitározott egy ideig Radics Béla, a „gitárkirály”.

⁵⁰ Az Echo együttes 1963-ban alakult Tájfűn néven, majd 1964-től vették fel az Echo nevet. Legismertebb számuk a *Gondolj majd rám!* volt. Bakacsi Bélán kívül kísérték mások mellett Fehér Erika, Magay Klementina és Rátonyi Hajnalka táncdalénekeseket.

⁵¹ Az 1962–1978 között létező Sirius dzsessz-rockot játszó, emblemikus együttese a magyar rocktörténetnek. Olyan virtuóz személyiségek játszottak benne, mint Ráduly Mihály, Orszáczky Jackie, Pataki László, Veszelinov András vagy Baronits Zsolt.

évek második felében már minden valamirevaló beatzenekarnak voltak önálló szerzeményei, amelyeket szerettek volna minél többször előadni.

Csatári Bence:

Hogy zajlott le egy-egy vidéki fellépés, az úgynevezett hakni a hatvanas-hetvenes évek fordulóján?

Bakacsi Béla:

Nem egyszer nagyon mostoha körülmények között játszottunk, ami sajnos óhatatlanul a minőség rovására ment, nem beszélve a hajszoltságról, hiszen volt, amikor két-három koncertet is kellett adnunk egy napon. A csúcson tizenhárom fellépés volt egyetlen nap alatt 1967 szilveszterén – persze ezeken az alkalmakon csak néhány számot kellett énekelni –, és mai ésszel szinte hihetetlen, hogy bizonyos szituációkban hogy találtuk fel magunkat. Az is megesett, hogy egyik műsorszervezőnk, Szolnoki Gyula, aki „civilben” a rádió bemondója volt – ő olvasta be a híreket 1956. október 23-án, amely engedélyt adott az egyetemistáknak a felvonulásra –, 1966–1967 telén a Baranya megyei Hosszúheténybe intézett nekünk fellépést, és délelőtt fél 10-es indulással is csak este fél 8-ra tudtunk megérkezni a hatszemélyes Pobeda típusú gépkocsijával, ami azt jelentette, hogy némileg elkéstünk. A művelődési házban a nézőtéren nem, csak a színpadon volt fűtés, ráadásul kiderült, hogy még zongorájuk sem volt. Bíró Attila, aki a Fővárosi Operettszínház karnagya volt és ő kísért volna minket, amikor ezt megtudta, elfehéredett ijedtében. De ezzel még nem értek véget megpróbáltatásaink, mert a helyi paptól szereztek egy tangóharmonikát, és abból kellett volna ugyanazokat a dallamokat előcsalogatni, mint a zongorából. Igen ám, de a basszus szólam kezelése ezen a hangszeren teljesen másként működik, mint a zongorán, Attila nem is tudta megoldani ezt a feladatot, ráadásul utólag kiderült, hogy a gyerek, akit elküldtek a hangszerért, a havon húzta végig azt, minek következtében jól lehűlt, amikor pedig a fűtött színpadra érkezett, elkezdett kitágulni, így a gombjai és billentyűi beragadtak. Ezért történhetett meg, hogy egyetlen akkordot, egy Esz-dürt lehetett csak kicsiholni a tangóharmonikából, mert a hőkülönbségtől bedagadtak a billentyűk, s ezzel kellett végigszenvednem a számomat. Poklok kínját éltem meg, mire befejeztük, az öltönyömből csavarni lehetett a vizet.

Csatári Bence:

A haknik mindenesetre jó megélhetést biztosítottak, ha valakinek sok volt belőlük. A hatvanas évek végén egy táncdalénekes mennyire számított kivételezettnek a társadalom többi tagjához képest?

Bakacsi Béla:

Két tényezőben biztos, hogy az átlag magyar állampolgár felett álltunk a pártállami viszonyok között: egyrészt szabadabban utazhattunk, hiszen akkoriban egy hétköznapi lakos nem hogy Nyugatra nem utazhatott annyiszor, ahányszor akart, de azért a keleti utazásainak motivációját is alaposan megvizsgálták indulás előtt. Mi ezzel szemben sokszor mentünk ki külföldre szerepelni, ami persze azt is jelentette, hogy képviseltük a Magyar Népköztársaságot, és így a pártállamnak is érdeke volt, hogy jó híriket keltsük, és minél többször kint járjunk egy-egy országban. A másik az anyagi megbecsülés volt, hiszen fellépésenként 300 forintot kaptunk, ami akkoriban nem volt kis pénz, ha valakinek rendszeres felkérései voltak. Amikor hakniztunk, egy liter benzin ára 11 forint volt, tehát teljesen eltérő arányokhoz kell viszonyítanunk, mint a maiak, ha a pénz vásárlóértékét vizsgáljuk.

Csatári Bence:

Az 1967–1971 közötti időszakban azonban nemcsak itthon, hanem a keleti blokk államaiban is fellépett, még hozzá nagy sikerrel. Mennyire volt vonzó lehetőség a kommunista országokban koncertezni egy fiatal táncdalénekes számára?

Bakacsi Béla:

A Vasfüggönytől keletre szerepeltem a Szovjetunióban, Lengyelországban, Csehszlovákiában, az NDK-ban és az előbb már említett Jugoszláviában, bár ez utóbbi ország azért több szempontból is kilógott a sorból. Nagyon nagy nimbusza volt ebben a térségben a magyar könnyűzenének, így szinte borítékolható sikereket arattam én is mindig, ezenkívül jól is fizettek.

Csatári Bence:

Az egzotikus, ámde kommunista Kubába hogy jutott el?

Bakacsi Béla:

A szocialista államok között mindig voltak csereakciók kulturális területen is, amelyek általában úgy indultak, hogy egy-egy ország budapesti nagykövetségének kultúrattaséja ajánlatot tett, hogy menjen ki a hazájába egy magyar kulturális delegáció. Nyilvánvalóan ugyanezt a magyar nagykövetségek is megtették a keleti blokk országaiban, és hívtak hozzánk különböző csoportokat. A kubaiak az Állami Népi Együttes székházában hallgatták meg a magyar delegáció jelöltjeit, és választották ki a számukra legmegfelelőbbeket. Fejenként mindössze egy számot kellett elénekelnünk, én Engelberth Humperdinck⁵² a *Man without Love* című dalt énekeltem el angolul, mivel kérték, hogy ha lehet, ne magyarul énekeljünk. A Nemzetközi Koncertigazgatóság (Interkoncert) értesített végül arról, hogy engem is kiválasztottak az utazó küldöttségbe, és minden bizonnyal ezért cserébe a kubaiak is küldtek nekünk énekeseket, táncosokat Magyarországra.

Csatári Bence:

Milyen viszonyokat találtak Kubában a hatvanas évek végén?

Bakacsi Béla:

A lehető legvadabb kommunizmus dúlt náluk, a pártvezér Fidel Castrót⁵³ minden nap meg kellett hallgatnia mindenkinek a rádióban vagy a tévében, még akkor is, ha két-három órát beszélt, és ez bizony nem volt ritka. Mi ez alól kivételt képeztünk, de a helyi lakosokra kötelező érvénnyel vonatkozott. A műszaki felszereléseik pedig szinte kizárólag amerikaiak voltak, de mivel megromlott velük a viszonyuk, ha tönkrement valamijük, azt csak az Egyesült Államokból tudták volna pótolni, de ezt nem tehették meg a diplomáciai problémák miatt. Így aztán számtalan index, féklámpa, világítás vagy ajtó nélküli autó rohángált az utcákon. A másik nagy gondjuk az értelmiség elvándorlása, pontosabban Amerikába való emigrációja volt. Elviekben nem tiltotta a törvény náluk, hogy elmehessenek, ám előtte hivatalosan megfosztották őket minden ingatlan és ingó vagyonuktól, ezenkívül két évet le kellett dolgozniuk egy internálótáborban. Ezek után azért elég sokan meggondolták, hogy nekivágnak-e a nagy kalandnak, de még így is sokan vállalták ezeket az embertelen nehézségeket. Egy ilyen lágerben is adtunk koncertet, ahol az ott lévők közel ötven fokban cukornádültetvényeken dolgoztak. Ennek a kubai értelmiségnek a pótlását a kelet-európai kommunista országokból hívott orvosokkal, tanárokkal, mérnökökkel tudták megoldani,

⁵² Engelberth Humperdinck (1936) angol popénekes, leginkább a *Release Me* és a *The Last Waltz* című számairól ismert világszerte.

⁵³ Fidel Castro (1926) a kubai kommunista párt vezetőjeként 1959-ben puccsal átvette a hatalmat Kubában és 1965-től diktatúrát vezetett be. 2008-ban átadta a hatalmat testvérének, Raoulnak.

akiket vendég panelházakban helyeztek el. Hazájukban is folyósították nekik a fizetésüket, amit egy az egyben félre tudtak tenni, miközben természetesen Kubában is kaptak bért.

Csatári Bence:

Milyen zenei formációval utazott ki Kubába?

Bakacsi Béla:

Egy trió állt mögöttem zongora-nagybőgő-dob felállásban, a zongorista Gallusz György volt, aki aztán később Amerikában komoly dzsesszkarriert futott be. Ő egyébként a Madách Színház színésznőjének, Gallusz Nikolettnek az édesapja. Mellettem Kósa Zsuzsa dzsesszénekesnő is színpadra lépett az általában két-három naponta adott koncertek során.

Csatári Bence:

A keleti blokk országaiba tett kiutazásaik előtt tartottak eligazításokat, hogy mikre kell ügyelniük a szocialista erkölcs megvédése érdekében?

Bakacsi Béla:

Nem volt erre szükség, mert mindig jött velünk valaki az Interkoncerttől, az pedig, hogy kit küldenek ki egy-egy fontosabb turnéra, alapvetően személyes kapcsolatokon múltott. Ha pedig valaki már kint volt, a gázsiján felül igyekezett kiegészíteni a keresetét némi sefteléssel, ez általánosan bevett szokás volt, hiszen mindig volt, ami az adott célországban hiánycikként jelentkezett, azt pedig mi ott pótoltuk azzal, hogy eladtuk az itthonról hozott termékeinket, s így plusz bevételhez jutottunk. Ez egyértelműen a magyar ember leleményességét bizonyítja, ahogy később az is, hogy a nyolcvanas évek elejétől, ha egy táncdalénekes nagy nehezen ki tudott jutni az Egyesült Államokba szerepelni, akkor előadta, hogy ő mennyire szegény, sőt még azt is megcsinálta némelyik, hogy direkt rossz ruhát vett fel. Az ottani emigráns magyarok erre összeadtak neki egy csomó pénzt vagy olyan cikkeket, amire nekünk itthon esélyünk sem volt, hogy megvegyük.

Csatári Bence:

A nyugati világba ön is belekóstolt, aztán kint is maradt az NSZK-ban hét évig. Hogy sikerült ezt elérnie?

Bakacsi Béla:

Az úgy történt, hogy 1970-ben éppen ORI-turnén voltam a Corvina⁵⁴ együttesel, amikor akkori feleségem, Alíz, aki az Interkoncertnél dolgozott, szólt, hogy jött hozzájuk egy megkeresés Duisburgból. Zenekart és énekest kerestek két hónapra, 1970. december 1-től 1971. január 31-ig, és kérdezte, nincs-e kedvem kimenni. Persze, hogy volt, és a Soltész Rezsővel és Szigeti Ferencsel megtűzdelt Corvinát is sikerült magammal csábítanom. Szinte biztos, hogy ha nem dolgozik a feleségem az Interkoncertnél, akkor nem én kapom ezt a remek lehetőséget, így el kell ismernem: nagy szerencsém volt. Mindazzal együtt, hogy az akkori jogszabályoknak megfelelően, mintegy közvetítői jutalékként akkor is be kellett fizetnem minden hónapban az aktuális keresetem tíz százalékát az Interkoncertnek, ha történetesen ők nem tettek keresztbe egy szalmaszálat sem a kinti fellépéseim érdekében.

Csatári Bence:

⁵⁴ A Corvina együttest Soltész Rezső és testvére, Soltész Gábor, valamint Romwalter Sándor alapította 1966-ban még Rangers néven. Az igényes tánczenét játszó zenekar politikai nyomásra 1969-ben vette fel a Corvina nevet. Az 1977-es Metronóm fesztiválon ők kapták a közönségdíjat.

Milyen típusú helyszínen léptek fel?

Bakacsi Béla:

Egy ottani szóhasználatból élve tánclokálnak nevezett helyen, amelyek akkoriban minden német városban működtek szép számmal. Itt volt egy forgószínpad, és egy másik zenekarral, a Dieter Hahn-szextett-tel felváltva játszottunk, óránként cseréltünk, és amíg egyikünk zenélt, addig a másik együttes pihenhetett.

Csatári Bence:

Lehetett érzékeltetni színvonalbeli különbséget a magyar és a nyugatnémet csapat között?

Bakacsi Béla:

A német közönség a két hónap alatt abszolút megszeretett bennünket, a Corvina pedig az *Egy viharos éjszakán* című számával tarolt körükben, tehát nemigen éreztem különbséget a két fellépő együttes fogadtatása között, és képzettség szempontjából sem maradtunk alul velük szemben. Játszottuk a saját számainkat és a nagy világlágereket egyaránt. Úgy a második hónap közepén, amikor már egyértelművé vált, hogy hosszabb távon is beváltunk, odajött hozzám Dieter, és olyan ajánlatot tett, amelyről sokáig azt hittem, csak álmodom. Mint utóbb kiderült, énekesgondokkal küzdöttek, mert a hangszeres megszólalásuk kiváló volt, de a frontemberük valóban gyengébben teljesített az egész együttes színvonalához képest.

Csatári Bence:

Mivel tudta odacsalogatni hosszabb távra is Bakacsi Bélát?

Bakacsi Béla:

Azt mondta, hogy ha van kedvem, énekelhetnék náluk, és kereshetnék annyit, mint egy nyugatnémet zenész. Ez akkoriban szinte elérhetetlen volt egy magyar énekes számára, és hihetetlen anyagi jólétet jelentett, irigyeltek is érte a magyarországi kollégák. Hároméves szerződést ajánlott, amit majd alkalomadtán meg lehet hosszabbítani akár többször is.

Csatári Bence:

Mennyire volt zökkenőmentes a beilleszkedése egy merőben más életformához egy teljesen eltérő gazdasági-politikai-kulturális rendszerben?

Bakacsi Béla:

Nem okozott semmi túl nagy gondot, hiszen a hónom alá nyúlt Dieter, illetve a jót könnyű volt megszokni. A családom ugyan a legelején messze volt, de aztán rövidesen ki tudtam magamhoz hozni őket. A színpadon pedig olyan hírességekkel hozott össze a sors, mint Rico Lanza, a híres tenor operaénekes Mario Lanza⁵⁵ fia, vagy Karel Gott,⁵⁶ az elsőszámú csehszlovákiai táncdalénekes sztár, aki akkoriban többet lépett fel Nyugat-Németországban, mint hazájában. Úgy is hívták, hogy az „Arany Hang Prágából”.

Csatári Bence:

Hogyan zajlott ott egy „Nyugatra szakadt” magyar táncdalénekes élete?

Bakacsi Béla:

⁵⁵ Mario Lanza (1921–1959) világhírű olasz származású, amerikai opera- és dalénekes (tenor), filmszínész.

⁵⁶ Karel Gott (1939) cseh táncdalénekes, szülei sziléziai németek, „Kelet Sinatrója”. Legismertebb száma a *Lady Carneval*.

A Dieter Hahn-sextett utazó zenekar volt, általában egy hetet töltöttünk egy-egy városban, ahol a tánclokálokban léptünk fel. A zenekar névadója rögtön az elején vett nekem egy lakókocsit, én választhattam ki, melyik a szimpatikus. Ezenkívül egy kétéves piros Ford coupét is kaptam tőle, amivel a lakókocsimat húzhattam. De ezekre szükségem is volt, ha úgy tetszik a munkaeszközeim voltak, mert iszonyú nagy távolságokat kellett megtennünk. Egyik évben például szilveszterkor még Stuttgartban zenéltünk, de másnap már Berlinben volt jelenésünk.

Csatári Bence:

A magyar viszonyok között azonban hét év szokatlanul hosszú időnek számíthatott nyugati munkavállalásra, főleg az élvonalbeli énekeseknél, ennyi idő alatt még el is felejtetik az embert. Sokan azt is hitték, disszidált.

Bakacsi Béla:

Nem disszidáltam, mert mindvégig megvolt a kapcsolatom a Nemzetközi Koncertigazgatósággal, az ő engedélyükkel tartózkodtam kint az NSZK-ban. Nekik jogukban állt évről évre meghosszabbítani a szerződésemet, továbbá megnézni az előadásaimat, amikről jelentéseket is készítettek. Az Interkoncert azonban mindig beleegyezett, amikor hosszabbítottam. Lehet, hogy az is benne volt a pakliban, hogy nem nagyon akarták a hazatérésemet, hiszen itthon csak konkurenciát jelentettem volna a többieknek, de ez különösebben nem foglalkoztatott. Úgy gondolták, jó helyen vagyok ott, ahol éppen dolgozom. A feleségem pedig fizetés nélküli szabadságra jött, amikor kiköltözött hozzám a lányunkkal.

Csatári Bence:

Közben nem keresték meg nyugatnémet menedzserek, hogy felkarolják, és komoly karriert futtassanak be Önnel?

Bakacsi Béla:

Dehogynem, többen is, hiszen magyarként, kommunista országból származóként bizonyos értelemben kuriózumnak számítottam, ezenkívül a repertoárom is részben más volt, mint német kollégáimé, valamint másként is adtam elő, mint ők. A menedzserek azonban csak akkor fektettek volna belém nagyobb összeget, ha biztosítottam volna őket arról, hogy végleg kint maradok, amit én nem vállaltam, ezenkívül azt szerették volna, ha jóval több német slágert viszek színpadra, amit szintén nem akartam. Összesen egy vagy két német nótát énekeltem rendszeresen a hét év alatt. A repertoárom gerincét ugyanis angol és olasz dalok alkották, ezeket szerettem legjobban. Ha német lettem volna, ezt nem tehettem volna meg, de magyarként minden további nélkül, ez a részemről bocsánatos bűn volt a szemükben, és a közönségem is szerette a dalaimat, főleg azért, mert nem kapták meg mástól ezeket a dalokat ott az NSZK-ban. A *Bremer Nachrichten* című lap pedig féloldalas cikket jelentetett meg rólam fényképpel, ami arról szólt, hogy minden nagy angolszász sztár hangját kitűnően utánzom, és nem is lehet megállapítani, hogy nem ők éneklék ezeket a dalokat. Az egész odáig jutott, hogy még fogadásokat is kötöttek, hogy az adott nótát Elvis Presley⁵⁷ éneklie felvételről vagy én, de természetesen én voltam az előadó.

Csatári Bence:

⁵⁷ Elvis Presley (1935–1977) amerikai énekes, zenész és színész. Mint kulturális ikon, a rock and roll királyaként ismert. Gyakorlatilag a világ leghíresebb könnyűzenei énekeseként mind a mai napig. Tizennégyszer jelölték Grammy-díjra, ebből hármat meg is nyert.

Mi készítette mégis arra, hogy hazajöjjön? A jólét, a megbecsülés az öné volt, és nem nagyon hihette 1978-ban, hogy ennél jobb lesz Magyarországon.

Bakacsi Béla:

A lányom éppen akkor került iskoláskorba, és úgy gondoltam, ne németül tanuljon, hanem magyarul. Ezenkívül, amikor azt tapasztaltam, hogy már németül álmodom, akkor éreztem meg, hogy ez nincs rendjén, hiszen én magyar vagyok, miért álmodom németül? Ez volt az utolsó lökés ahhoz, hogy hazajöjjek, hiszen mindenképpen vágytam haza. Még a szerződésemet is felbontottam, úgy érkeztem Magyarországra.

Csatári Bence:

Tett egyfajta kísérletet arra, hogy újra bekerüljön a táncdalénekesek élvonalába?

Bakacsi Béla:

Bementem Bolba Lajoshoz a rádióba, de nem kecsegtetett semmi reménnyel, sőt egyenesen az arcomba vágta, hogy ne számítsak semmi jóra. Ahhoz képest, amit letettem az asztalra korábban, nem volt túl hízelgő hozzáállás a részéről, márpedig akkor neki könnyűzenei gyártási rovatvezetőként szinte megfellebbezhetetlen befolyása volt erre. Ekkor döntöttem el azt, hogy nem énekelni fogok, hanem menedzselem a sztárokat. Felgyűlt annyi tapasztalat ekkorra már bennem, hogy úgy éreztem, képes leszek erre, ráadásul a hazai koncertszervezés elég ingatag lábakon állt. Ezt az úrt igyekeztem betölteni, és minden szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy sikerrel jártam.

Csatári Bence:

Akkoriban ez a foglalkozás gyakorlatilag nem létezett, sőt, mondhatni egyenesen tiltott volt. Szikora Jenőt, az R-GO-t vezető Szikora Róbert⁵⁸ édesapját le is tiltották a színpadról az ORI-ban, mondván, hogy munka nélkül vesz fel pénzt, amikor „csak” megszervezi a koncerteket és ő maga nem zenél. Hogy sikerült mégis belefogni ebbe a szakmába?

Bakacsi Béla:

Nem akadályoztak meg ebben igazából sohasem, nagy szerencsém volt, mert az ORI-nak akkor tényleg monopolhelyezete volt, de nem szóltak nekem, hogy hagyjam abba a tevékenységemet, mert zavarom a köreiket. Igazából biztos választ erre nem lehet adni, de valóban érdekes, hogy hagytak boldogulni. Talán még az is közrejátszhatott – de ebben nem vagyok biztos –, hogy az ORI-nak nem volt elegendő kapacitása minden sztárt, vagy zenekart turnéztatni, így végül talán nem jelentettem nekik jelentős konkurenciát, mert attól még, hogy én is beszálltam ebbe a munkába, nem lett nekik semmivel sem kevesebb munkájuk és bevételük. Azt is látnunk kell ugyanakkor, hogy ez már az enyhülőfélben lévő diktatúra volt, amikor nem feltétlenül érték retorziók az embereket, ha valamit önmaguktól kitaláltak és meg akartak valósítani, ráadásul a rendszerre nézve veszélyesnek mondható zenészekkel nem foglalkoztam. A művészek pedig megbíztak bennem, mert hét hosszú évig folyamatosan Nyugaton dolgoztam a szakmában, és profi menedzser-szemléletet hoztam magammal. Ehhez szorosán hozzátartozott, hogy komoly hang-fény technikával, igényes koncerteket akartam szervezni, ami jórészt sikerült is.

⁵⁸ Szikora Róbert (1953) a Hungaria dobosa volt, ahol egy-egy számot énekelt is. Miután 1982-ben kilépett a Hungariából, megalapította az R-GO együttest, ami szintén a Hungariából való kiválásra utalt, ugyanis az a „Robi Go!” felszólítás rövidítése. Ennek frontembereként lett eMeRTon-díjas énekes. A csikidam zenei stílus megteremtőjeként tartják számon, számos arany- és platinalemezt tulajdonosa.

Csatári Bence:

Mik voltak az első munkái 1978-ban?

Bakacsi Béla:

A legelső Komár László⁵⁹ bajai fellépése volt, utána pedig a szakma krémjéből sokan megfordultak a szárnyaim alatt. Szintén 1978-ban szerveztem meg Zorán⁶⁰ turnéját, amikor szólókarrierje legelején még egy szál gitárral állt színpadra. Aztán a zenekarának kialakításában is volt részem, még a személyi összetételbe is beleszólhattam.

Csatári Bence:

Kellett valamiféle hivatalos kereteket biztosítani a koncertszervezésnek, vagy kissé partizán módon találta meg a lehetőségeket?

Bakacsi Béla:

Megalapítottam az Akkord Kulturális Szolgáltató Irodát, ezt a Kádár-rendszer is hagyta. Ezzel szerveztem a koncerteket, volt olyan évem, hogy öt-hat produkciót menedzseltem, ami országos turnékat jelentett elsőrangú sztárokkal, egy-két hónapos folyamatos úton levéssel. Előfordult, hogy egyazon évben szerveztem turnét az R-GO-nak, Zoránnak, Koncz Zsuzsának. Rajtuk kívül az LGT,⁶¹ a Fonográf⁶² és a V' Moto-Rock⁶³ is a repertoáromon volt. Igazából egyik együttes vagy szólista hozta magával a másikat, adtak kézzől kézre egymásnak a zenészek, mert sikeres produkciókat tudunk közösen magunk mögött. Az ajánlásokra jó példa már az úgynevezett rendszerváltozás után Zámbó Jimmy⁶⁴ jelentkezése, akit végül nem vállaltam el, mert már nem volt rá kapacitásom és a személyisége sem illett az elképzeléseimbe. De már a Kádár-rendszerben is irigykedtek egymásra a bandák, ha valakiről kiderült, hogy velem dolgozik. Rövid ideig még Szigeti Ferencsel, a már említett Corvinából ismert gitárossal – aki aztán a Karthagót alapította és vezette – is dolgoztam együtt. Neki szintén volt affinitása a menedzseléshez, hiszen később ő a rádió és az MHV zenei rendezője, majd a Concorde Könnyűzenei Produkciós Iroda vezetője lett. Általános tapasztalatom pedig az lett az évek során, hogy hiába vettem fel alkalmazottakat magam mellé – a Rózsadombon volt az irodánk –, akkor is személyesen velem szerettek volna beszélni a kollégák, így semmivel nem lettem előrébb, mert végül úgyis velem tárgyaltak közvetlenül.

Csatári Bence:

⁵⁹ Komár László (1944–2012) rock and roll énekes, őt nevezték a magyar Elvis Presley-nek. Énekelt a Scampolo, a Dogs, a Non-Stop, a Szemek, szájak, szívek és a Sprint együttesekben, de fellépett az Atlasz és a Bergendy-zenekarokkal is.

⁶⁰ Sztevanovity Zorán (1942) a beat egyik hazai meghonosítója az általa vezetett Metro együttesel. Rövid ideig játszott Radics Bélával a Taurus zenekarban, majd néhány év vendéglátózás után sikeres szólókarrierbe kezdett, amely ma is tart.

⁶¹ Az Locomotiv Grand Turismo (LGT) 1971-ben jött létre, az első magyar supergroupként Presser Gábor, Barta Tamás, Frenreisz Károly, Laux József felállásban. A zenekar sikert sikerre halmozott nemzetközi fesztiválokon Presser Gábor pedig 1973-ban megírta az első magyar musicalt, a *Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról*.

⁶² A Fonográf az Illés együttes 1973-as feloszlása után jött létre, 1974 és 1984 között működött, és ebben fejtette ki tevékenységét a Szörényi Levente–Bródy János szerzőpáros. Ebben az időszakban, 1983-ban írták az *István, a király*, valamint a *Kőműves Kelemen* című rockoperát.

⁶³ A V' Moto-Rock együttes 1977-ben jött létre, kezdetben hard rockot és west coast stílust játszottak. 1988-as feloszlásuk után frontemberük, Demjén Ferenc szólókarrierbe kezdett.

⁶⁴ Zámbó Jimmy (1958–2001) Zámbó Imreként kezdte karrierjét, majd a négy és fél oktávos hangterjedelme miatt országos ismertségre tett szert. Az öngyilkossága utáni héten a MAHASZ eladási listáján az első 15-ből 14 helyet az ő lemezei foglaltak el, ami azóta is egyedülálló a magyar könnyűzene történetében.

Mire a legbüszkébb a menedzseri pályafutását illetően?

Bakacsi Béla:

A sok sztár sikereibbnél sikeresebb turnéin kívül leginkább arra, hogy azokon a koncerteken, amelyeket én szerveztem – és ez ezres nagyságrendet jelent – mindegyiken ott voltam, egytől egyig, s ez nagy szó, mert manapság ez közel sem természetes. A mikrobuszt pedig, amivel a zenekar vagy a szólista jött, mindig én vezettem.

Csatári Bence:

Hogyan állt össze egy turné megszervezése az elejétől a végéig? Egy kicsit avasson be a kulisszatitkokba!

Bakacsi Béla:

Mindig megbeszéltünk előre egy évet egy-egy művésszel, aki megmondta, hogy mikor ér rá, illetve melyik időszakban szeretne játszani. Ennek alapján lehetett megkeresni a művelődési házakat, sport- és tornacsarnokokat, és lehetőleg úgy kellett velük az időpontokban – legalább fél, de inkább háromnegyed évvel előre – megegyezni, hogy ne kelljen keresztül-kasul cikázni az országban, hanem egy útvonalra fel lehessen fűzni a fellépéseket. A jegyárakat is nekem kellett kalkulálni, amit a helyszín befogadóképességéhez igazítottam, utóbbi pedig a zenekar és a műszaki felszerelés nagyságát és a költségeket is meghatározta. Nagyobb helyszínen például sokkal jobban oda kellett figyelni a színpadképre, a Hungaria⁶⁵ volt, hogy egy este alatt háromszor is cserélte a teljes díszletet. Ez volt a híres-nevezetes *Rock and roll party*- és *Hotel Menthol*-korszakuk. De az innen kivált Szikora Róbert zenekara, az R-GO is vizionált nekem egy színpadképet pálmafákkal, hálóval, amelyet aztán én valósítottam meg az Operaház díszlettervezőjével, Bíró Attilával.

Csatári Bence:

A korábban szintén sikeres énekes Bakacsi Béla felhívta a híresebbnél híresebb zenekarok képviselőiben a művelődési házakat, sportcsarnokokat, hogy országszerte felléptesse felkaroltjait?

Bakacsi Béla:

A Kádár-rendszer utolsó évtizedében valóban egyedülálló volt, amit csináltam, mert az akkor kuriózumnak számított, hiszen ezt megelőzően senki nem csinált ilyesmit a pop-rockszakmában. Sokan nálam tanultak, és azóta persze felnőtt egy olyan menedzser-generáció is, amelynek a tagjait már nem is ismerem. A művészeket én ajánlottam ki, azaz én hívtam fel a koncerthelyszíneket időpont-egyeztetés céljából. Ebből aztán, főleg a rendszerváltozás után némi fennakadás is származott, mert Zorán és Koncz Zsuzsa mindig nagyon hasonló időintervallumban, kizárólag tavasszal és ősszel ért rá turnézni. Egy idő után választás elé kerültem, mert nem tudtam mindkettőjükkel egyszerre foglalkozni egy-egy hosszabb koncertkörút erejéig. Így adtam le végül Koncz Zsuzsa fellépéseinek szervezését egy kollégámnak, Molnár Csabának. Ugyancsak problémaként jelentkezett náluk, hogy jóformán ugyanabban a hónapban egyazon műfajon belül nem lehetett őket ugyanott felléptetni, mert azt már nem bírta volna el az emberek pénztárcája. Márpedig ez sokszor előfordulhatott, mert gyakorlatilag ugyanabba a tizenkét-tizenöt vidéki nagyvárosba utaztattam mindkettőjüket. Ez két teljesen eltérő zenei stílusban működhetett volna, de esetükben nem.

⁶⁵ A Hungaria együttes 1967-től 1982-ig aktív rock and roll zenekar, Magyarországon stílussteremtő hatásúak. Játszottak ezenkívül beatet, rockot és Beatles-feldolgozásokat. Alapítója és vezetője mindvégig Fenyő Miklós volt.

Csatári Bence:

A koncertszervezés folyamán milyen részletkérdésekkel kellett foglalkoznia?

Bakacsi Béla:

Nagyon sokkal, kitérve a talán első hallásra nem is olyan fontos körülményekre is. A produkció teljes technikai kiszolgálását az igényeknek megfelelően nekem kellett biztosítani, amit általában úgy oldottam meg, hogy egy erre szakosodott céget megbíztam ezzel a feladattal. Az egy-egy művészhez passzoló hangmérnököket is ki kellett választanom, ugyanis tapasztalataim szerint amelyik alkalmas volt Zoránhoz, az nem feltétlenül volt megfelelő az R-GO-hoz vagy az LGT-hez. Amíg a zenekar próbált, én megnéztem a szállásukat, ezen belül is konkrétan a szobáikat, az éttermet. Még a függönyöket is megvizsgáltam, hogy működnek-e, elég sötétek-e, hogy tudjanak jól aludni. A szálloda konyhájára is bementem, és megérdeklődtem mindig, meddig vannak nyitva, hogy még jussanak ételhez-italhoz a művészek, miután vége a koncertnek, Ha kellett, akkor hosszabb nyitva tartást kértem, és az étlapot is igyekeztem az igényekhez igazítani. Ha például valami véletlenül nem volt az ételek között, ami egy adott sztárnak a kedvence volt, akkor utánajártam, hogy elkészítsék. Még azt is felajánlottam az általam menedzselteknek, hogy amikor másnap reggel teniszezem vagy futok, akkor jöjjenek velem. Igaz, erre nemigen tartottak igényt, mert koncertek után általában sokáig buliztak, és sokáig aludtak. Én pedig, miután sikeresen lementek a bulik, és a zenekar is megvacsorázott, mentem lefeküdni, mert nem voltam soha egy bulizós fajta.

Csatári Bence:

Akár egyfajta erkölcsi etalonként is szolgált a menedzser a zenekar számára?

Bakacsi Béla:

Ezt nem hiszem, de erre nem is volt szükség. De ahhoz, hogy valaki késik-e a turnéra való induláskor vagy sem, ahhoz igenis volt, és a későket sörök fiztetésével figyelmeztettem. Tőlem, mint „szakmabelitől” elfogadták ezt. Tudták, hogy szakmailag, emberileg a legjobbat akarom nekik. Ezt érezve remek hangulatú turnéink voltak, így, együtt. Alig várták, hogy mikor lesz a következő utazás.

Csatári Bence:

A legkülönbözőbb zenei stílusú zenekarokkal volt az élet szinte minden területére kiterjedő szoros együttműködése. Meg tudna említeni olyan esetet, ami ma már talán feledésbe merült és különlegességnek számít?

Bakacsi Béla:

Zoránnak már a kilencvenes években én találtam ki, hogy üljön le és úgy játsszon, mert a sanzonos világhoz ez illik, az unplugged stílushoz pedig kiváltképp. Azóta ezt sok banda lemásolta, de az unpluggedet a leüléssel együtt úgy tudom, hogy én találtam ki az országban először, mégpedig Zoránnak. Ugyanígy a nagyvokállal, illetve félplaybackról további basszus szólammal és hegedűs szekcióval is én tüzdelttem meg először a fellépéseit.

Még a Kádár-rendszerben történt viszont, amikor Miskolctapolcára vittem egyszer a hetvenes évek második felében egy olyan társaságot, amelyben nemcsak zenészek – Máté Péter,⁶⁶ Ihász Gábor,⁶⁷ Bródy János⁶⁸ –, hanem sportolók is voltak, mint például az

⁶⁶ Máté Péter (1947–1984) magyar énekes, hangszerelő, zeneszerző és zongorista. Közel 150 dal szerzője és előadója.

Aranycsapat tagjai, Grosics Gyula és Buzánszky Jenő.⁶⁹ Felléptettem őket különböző gyárak művelődési otthonaiban, ahol már a reggeli műszak után, délután fél háromkor is lehetett játszani, és így egy nap akár több helyen is megfordultunk. (A sportolókat is megkértem tehát alkalomadtán egy kis szereplésre, és érdekesség, hogy Magyarországon én szerveztem először autó-motor rodeo-show-t is.) A szállásunkon, Miskolctapolcán a recepció megszólított, hogy nem tudnánk-e meghallgatni egy jó bandát, úgy hívják őket, hogy Edda.⁷⁰ Én nem zárkoztam el ez elől, úgy alakult, hogy az időből is futotta, és a véletlenül éppen velem lévő S. Nagy Istvánt⁷¹ is magammal vittem. Félórát hallgattuk őket, és mindkettőnknek nagyon tetszett, láttuk, hogy iszonyúan tehetségesek, saját számokat játszottak és akkor még két énekessel nyomultak. A szakmabelieknek először én meséltem az Eddáról, és úgy emlékszem, az első turnéjukat is én szerveztem, S. Nagy István pedig aztán írt is nekik dalokat.

Csatári Bence:

Bakacsi Béla a szocialista magánvállalkozó tipikus mintaképe lett a nyolcvanas években a zenei körökben, a menedzselésen kívül volt más pop-rockzenei vonatkozású tevékenysége is?

Bakacsi Béla:

Könnyűzenei könyvkiadással is foglalkoztam, ami már egy nagyobb vállalkozás részeként működött, de ez a nagyobb cég már nem az enyém volt, csak jól ismertek engem. A Coopinvest Értékesítő Szolgáltató Kiszövetkezet a nyolcvanas évek közepén borzasztóan jól működött, és a régi ismeretségre való tekintettel egyszer csak felajánlották nekem, hogy béreljek irodát, és ők állják ennek a költségeit. Így lett irodám a Rózsadombon, amely persze elsősorban menedzseléssel foglalkozott, de a Coopinvest-AKKORD Zenei Produkciós Iroda névre hallgató cég emellett megbízást adott Riskó Gézának⁷² arra, hogy írja meg az Edda és az R-GO történetét, amit a Zeneműkiadóval jelentettünk meg, előbbit 1984-ben, utóbbit 1986-ban. Riskó Gézával egyébként is jó viszonyban voltunk már korábban is, amikor a koncertjeinkről írt. A Coopinvest elnöke, Harsányi Zsolt pedig annyira jó kapcsolatokkal rendelkezett üzletemberként a nyolcvanas évek második felében, hogy egy-egy beruházásnál őt is vitték magukkal a politikusok szakértőként.

Csatári Bence:

A rendszerváltozást hogy élte meg?

Bakacsi Béla:

⁶⁷ Ihász Gábor (1946–1989) táncdalénekes, dalszerző, a Metronóm '77 fesztivál közönségdíjasa a *Múlnak a gyermekévek* című számával. Fellépett a Fonográf, a Kék csillag és az Express együttesekkel, illetve Koncz Zsuzsával, Kovács Katalin, Korda Györggyel, és a Heilig Gábor–Eszményi Viktória-duóval is.

⁶⁸ Bródy János (1946) az Illés és a Fonográf együttes tagja és szövegírója.

⁶⁹ Buzánszky Jenő (1925–2015) a Nemzet Sportolója címmel kitüntetett 49-szeres magyar válogatott labdarúgó, az Aranycsapat háttérje, edző, sportvezető.

⁷⁰ Az Edda hard rock zenekar 1974-ben alakult Miskolcon, Halász József vezetésével. Emblematikus frontembere Pataky Attila, aki számos sikerre (platina- és aranylemezek, teltházassal) vezetett a csapatot.

⁷¹ S. Nagy István (1934–2015) a „slágercéh” tagja, eMeRTon-díjas dalszövegíró, hat évtizedes pályafutása során a legtermékenyebb slágergyáros volt. Dalait énekelte mások mellett Aradszky László, Csongrádi Kata (aki a felesége volt), az Edda, a Hungaria, Koncz Zsuzsa, Koós János, Korda György, Kovács Kati, Máté Péter, a Metro, a Neoton, az Omega, a Piramis, Szécsi Pál, Zalatnay Sarolta és Zorán.

⁷² Riskó Géza (1949) a *Csongrád Megyei Hírlap*, a *Pesti Műsor*, az *Esti Hírlap*, a *Népszava* rovatvezetője, az általa alapított *Pesti Hírlap*, *Színes Mai Lap* és *Napi Ász* főszerkesztője, a *Képes Sport*, a *Mai Nap* lapigazgatója volt. Korábban a Duna TV, ma az MTVA sportfőszerkesztője.

Gyakorlatilag semmiféle változást nem tapasztaltam, én ugyanúgy csináltam a dolgomat, mint addig. Ebből is látszik, hogy már a Kádár-rendszer utolsó évtizedében is egyfajta magánzóként tudtam működni, első fecskéként a szakmában. Legtovább Zoránnal működtem együtt, vele 2011-ben fejeztük be a közös munkát, azóta befejeztem ezt a tevékenységet.

Csatári Bence:

Hogyan értékelné összességében a popmenedzseri munkáját, amely harminchárom éven keresztül tartott?

Bakacsi Béla:

Ebben a szakmában elkezdtem valamit, amit aztán nagyon sokan folytattak. Persze nincs két egyforma ember, így nem lehetett egy az egyben a módszereimet sem átvenni, de talán nem szerénytelenség, ha azt mondom, sokat tanulhattak a szakmai fogásaimból. Nagyon sok sztárral dolgoztam együtt, szép éveket éltünk meg, de a végére túlságosan is a pénzről kezdett szólni az ügy, ez pedig nem tetszett, és amikor abbahagytam, azt gondoltam magamban: én nem ezt a fajta mentalitást képviselem, nem ezt a lovat akartam. Az pedig nem esik jól, hogy amióta kiszálltam ebből a szakmából, egyik egykori pártfogoltam sem hív fel, nem kéri ki a véleményemet. De ez semmi. Zoránon kívül egy-egy nagyobb koncertjükre sem jut eszükbe meghívni.

Csatári Bence:

Beszéljünk vidámabb dolgokról, mégpedig a reneszánszáról, hiszen újra a színpadon áll és meglehetősen foglalkoztatott énekes ismét!

Bakacsi Béla:

Valóban, elkezdett hiányozni a színpad, ezért úgy döntöttem, újra közönség elé állok. 2002-ben jelent meg az *Azok a hatvanas évek* című CD-m, majd 2005-ben a *Nélküled hol lennék*. Ha minden igaz, talán lesz még egy utolsó hanghordozóm is, a szerződés aláírás előtti stádiumban van. Havi öt-hat koncertet, táncestet adok, de ezek két- háromórások, elég kevés instrumentális résszel, ami azt jelenti, hogy sokat kell énekelnem, valamint beszélnem a számok között. Éppen ezért úgy érzem, fizikailag sem tudnék sokkal többet vállalni, a megélhetésemet pedig ezek a fellépések, a kevés nyugdíjam mellett, biztosítják. Koncertezek többek között falunapokon, városi rendezvényeken, az Eötvös 10-ben, a Thököly étteremben, a budaörsi Rózsakertben, az örmezei Közösségi Házban valamint a Római-parton is, egyszóval nem unatkozom. Nem zenekarral dolgozom, hanem félplayback módszerrel, aminek nemcsak anyagi oka van, hanem az is, hogy olyan profi zenei alapokkal rendelkezem, amire már csak rá kell énekelni, és gyönyörűen szól. Élő, zenekaros koncerteket pedig sajnos már a megfizethetőség miatt, a drága közönségem általában nyugdíjas volta miatt sem tudok adni. De sebjaj, a legfontosabb, hogy tudjak szeretetet adni nekik!

Csatári Bence:

Hogy ítéli meg a tánczene mai helyzetét?

Bakacsi Béla:

Úgy látom, a mi hatvanas évekbeli stílusunk sose fog kiveszni. Ha majd a generációnk már odafent zenél, akkor lehet, hogy áthangszerelve, de játszani fogja a legjobb dalokat az új nemzedék. Retró, nosztalgia mindig lesz. Egyébként azt tapasztalom, hogy jellemzően a hatvan-hetvenesévesek jönnek el a koncertjeimre, a fiatalok természetesen nem annyira, vagy csak azért, mert elkísérik szüleiket, nagyszüleiket. Az azonban előfordul, hogy a fiatalok

barátaikat hozzák magukkal és ők aztán ráéreznek a mi zenénk ízére, és eljönnek máskor is, mert tudják, hogy ez valami más. Több és más érzést kapnak. Azt azonban nehezen viselem, hogy egyre több velem egykorú rajongóm hiányzik a koncertjeimről, mert már nincsenek közöttünk. Többnek a temetésére magam is elmentem.

Nem vagyok túl jó véleménnyel a legutóbbi trendről sem, ami például az Eurovíziós Dalfesztivált illeti. Megállapíthatjuk, hogy az nem szól másról, csak a technikáról, a dallam és az általa netán kifejezni szándékozott érzelem teljesen kiveszett. A dzsesszről viszont el kell ismerni, hogy az utóbbi időszakban egyre színesebb lesz, fejlődik. Tehát tehetséges muzikusokban ma sincs hiány, sőt! De ők szerintem elsősorban nem a pop-rockban, hanem a dzsesszben vagy a klasszikus zenében teljeseznek ki.

Csatári Bence:

A családjáról, hobbijairól mit lehet tudni?

Bakacsi Béla:

Két lányom van, egyikük, az idősebb akkor volt pici, amikor kint éltünk Nyugat-Németországban, jelenleg egy nemzetközi biztosító társaság tulajdonosának az asszisztense. Borzasztóan elfoglalt, mondhatni az egyik legfontosabb ember a cégnél, így sajnos még nem volt ideje családot alapítani. Emellett a budapesti buddhista közösségben is aktív szerepet vállal. Kisebb lányom még fejlődési, tanulási és útkeresési fázisban van. Sok mindenben nagyon tehetséges. Vele énekeltem a második CD-men a címadó dalt. Kár, hogy nem a zenei pályát választotta. A zenén kívül a hobbiim a testedzés, egy időben még fitness termem is volt, és ma is sokat edzek és teniszezem. Ja és a főzés...